

İrəvan müharibəyə hazırlaşır?

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

Nº09 (3300) 5 Mart / 2024-cü il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

**Mingəçevirdə
vəzifəli şəxslərə
cinayət işi açıldı**

Avropadan Ermənistana göndərilən silahlar Rusiyaya ötürülür

ABŞ və Avropanın Kremlə qarşı "silah sanksiyası"nın pozulmasına Fransa məqsədli şəkildə göz yumur, yoxsa...

GÜNÜN NƏBZİ

Müsahibə

**"Azərbaycanda
narkomaniya
çoxalsa, cəmiyyət
iflasa uğrayacaq"**

Mail Yaqub: "Narkomaniyadan xilas olmaq üçün insanları depressiyaya salan amilləri azaltmalıyıq"

8-9

Aktual

**ADP-dən Rusiya XİN rəhbərinin
bəyanatına sərt reaksiya**

"Üçtərəfli bəyanat sülh müqaviləsinin bağlanmasında əsas kimi götürülə bilməz"

4

Toplum

**Şəmkir sakini torpağının
zəbt olunduğunu deyir**

Bərdi Rəcəbova bu məsələdə Bələdiyyə sədri və məktəb direktorunu ittiham edir

11

Sərbəst

**Ömürlük pensiya almaq üçün
11 min manat verdi, amma...**

Rəşid Mahmudov dələduzluğa məruz qaldığını və şikayətinə baxılmadığını iddia edir

15

Toplum

**"Azəriqaz" vətəndaşı
necə borca saldı...**

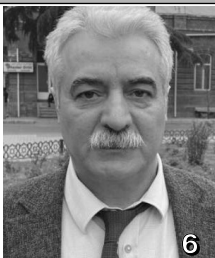
Quruma qarşı 5 min manatlıq dələduzluq iddiası

11

Hüquq

**Azərbaycanda dələduzluq
halları niyə artıb?**

Əlibaba Rzayev: "Bunun səbəblərindən biri insanların bu cinayətləri ehtiyacdən törətməsidir"

6

MEDIA

**Ermənilərin sülh müqaviləsinə
imza atmasına kim qarşı çıxır?**

Elxan Şahinoğlu: "Paşinyan düşünür ki, Zəngəzur dəhlizinin fəaliyyətinə Ermənistan üçün daha münasib şərtlər daxilində imkan yarada bilər"

5

**Eyvaz İsmayılov ƏƏSM
naziri təyin olunub?**

Bəzi qanunsuzluğa nazir Sahil Babayevin adından DSMF-nin Pensiya təminatı departamentinin müdiri imza atır

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin (ƏƏSMN) və tabeliyindəki qurumların əhaliyə, əlillərə, qazilərə, şəhid ailələrinə Konstitusiyaya zidd vicdansız davranışı, özbaşınalığı son beş-altı ildə pik həddinə çatıb. Pensiyalar düz hesablanmır, mənimsəmə yeməyə çevrilib, sosial xidmətlərdən reketliklə imtina edilir, mənzillər rüşvətlə satılır, məcburi köçkünlər mənzillə rüşvət hesabına təmin olunur, amma Bakı qaziləri, əlilləri hələ də mənzilsizdir...

13

Fakt

**Sədrilər dəyişir, amma
"gömrük labirinti" bitmir**

"Gömrük laboratoriyası" sahibkarları necə və niyə incidir?

Gömrük orqanları Azərbaycanda sıradan vətəndaşların və xüsusilə də sahibkarların haqlı narazılığı etdiyi qurumlardan biri kimi öz "dəyişməz statusunu" saxlamaqda davam edir. Doğrudur, son illər Dövlət Gömrük Komitəsində Azərbaycanın ən varlı adamlarından birinə çevrilmiş Səfər Mehdiyevin sədr vəzifəsindən çıxarılması başda olmaqla, ciddi kadr dəyişiklikləri həyata keçirilib, müəyyən səviyyədə şəffaflıq yaradılıb və sair. Lakin buna baxmayaraq, gömrüyün bir çox fəaliyyət istiqamətlərində köhnə "adət-ənənələr" qorunub saxlanmaqdadır...

12

Baxış

Narkotik qadınları gözəlləşdirir?

Redaksiyadan: Qadınlar fədakardırlar! Onlar uşaqlarına, sevdikləri insanlara, ailələrinə görə özlərini fəda etməyə hər zaman hazır olurlar. Həmçinin, bəzi qadınlar gözəllik naminə sağlamlığını və həyatını təhlükəyə atacaq qədər riskə də sahibdirlər. Lakin, bir anlıq qəbul etsək də "gözəllik qurban tələb edir", amma onu da nəzərə almalıyıq ki, ifrata varmaq daha böyük faciələrə səbəb olur. Narkoekspert Emil Maqalov da öz məqaləsində məhz bu haqda yazır:

Narkotiklər və uşaqlar

Siqaret, alkoqol və narkotik qəbul etmə ilə bağlı ilk təcrübə adətən həmyaşlıqların yanında olur. Araşdırma görə, uşağın yeni bir maddə sinəməyə razı olmasının bir çox səbəbi var:

- cəsarətli görünmək və mühitdə özünü sübut etmək istəyi;
- çox sərt valideynlərə zidd hərəkət etmək istəyi;
- maraq və yeni bir şey sinəməyə istəyi;
- dostlara etibar, onlar əvvəllər bir "dərmanı" sinəmişlarsa və bunun "sərin" olduğunu iddia edir və nəticədə həvəs yaranır.

Yeniyetmələrin çarəsizlikdən və ya ümitsizlikdən təhlükəli maddələrə üz tutması da adi hal deyil. Psixoloji və fiziki zorakılığa məruz qalmış, yoxsulluq həddindən aşığı və ya aztəminatlı ailələrdə yaşayan uşaqlar, istisnadır.

Narkotiklər və yeniyetmələr məktəb psixoloqları və valideynlər üçün olduqca çətin bir mövzudur, çünki uşaqlarda psixoaaktiv maddələrə mənfi münasibət formalaşmışdır. Yetkinlik yaşına çatmayan uşaq həmişə "zərərsiz otlar", ya "arıqlamaq üçün bir yol" və ya "yaxşı oğlan" və s. kimi yanlış sözlərini narkotik asılılığı ilə əlaqələndirmir və təcrübə ilə razılaşır. Bir çox uşaq bu mərhələdən keçir, lakin onların heç də hamısı asılı vəziyyətə düşmür.

Narkomanıyanın inkişafı

Narkoman uşaq, asılılığın inkişafının bir neçə mərhələsindən keçir. Riskli təcrübələr və yeni maddələr sinəməyə istəyi, asılılığın formalaşmasının baş vermədiyi yalnız ilk mərhələdir. Tək bir istifadə halında narahatlıq yarada bilər. Adətən bu fizioloji prosesləri ciddi şəkildə pozur.

İkinci mərhələ müntəzəm istifadədir. İlk təcrübə xoş idisə, o zaman uşağın narkotiki yenidən istifadə etmək və ya yeni bir şey sinəməyə istəyi artır. Narkotik istifadəsi orqanların funksiyasını pozur, sevinc, həzz hissinə kütləşdirir, buna görə də bir müddət

Bəzi qadınların "gözəl olmaq üçün" narkotikləri sinəməyə məcbur edilməsi böyük faciələrə səbəb olur

sonra təhsil və ünsiyyət problemləri başlayır, nəticədə əhval-ruhiyyəni və rifahı yaxşılaşdırmaq üçün yeni bir doza tələb olunur. Fizioloji asılılıq formalaşmağa başlayır.

Son mərhələ yeniyetmə şəxsiyyətinin deqradasiyasıdır. Uşaq dərman qəbul etməkdən və xoş hisslər almaqdan başqa bir şeylə maraqlanmağı dayandırır, narkotik intoksikasiya vəziyyəti onun üçün yeganə normadır. Yeni ancaq narkotik istifadə eddikdən sonra "özünə gələ bilər".

Yeniyetmələr niyə narkotik qəbul etməyə başlayır?

Bir uşağı narkotikdən necə qorumaq lazım olduğunu başa düşmək üçün öncə uşaqların niyə narkotik maddələr qəbul etdiyini aydınlaşdırma lazımdır. Mühitə qoşulmaq istəyi və təcrübəyə meyl ilk cəhdin səbəbləridir, lakin təkrar və müntəzəm istifadə adətən aşağıdakılarla əlaqələndirilir:

- Ailədə dəstəyin olmaması - özünü vacib və dəyərli hiss edən uşaqlar narkotiklərin köməyi ilə mühitdə adətən özlərini təsdiqləməyə ehtiyac duymurlar;
- "Kruq"da zorakılıq - narkotik həm "kruq"a uyğunlaşma cəhdi, həm də sinif yoldaşlarının aqressiyasından yayındırmaq üçün bir üsul ola bilər;
- İfadə azadlığı arzusu - həddindən artıq müdafiə edən və ya tənqidi və həddindən artıq tələbkar valideynləri olan uşaqlar üçün narkotiklər müstəqil, "böyük" qərar qəbul etmək cəhdinə çevrilir;
- Arıqlamaq cəhdi - gözəllik sənayesinin daimi təzyiqi qızları və gənc qadınları pəhriz saxlamağa, ac qalmağa və maddələr mübadiləsini sürətləndirən qeyri-qanuni dərmanları sinəməyə məcbur edir.
- Risk zonasına narkoman və alkoqol aludəçilərinin uşaqları, habelə cəmiyyətdə yumşaq şəkildə qınanan, lakin cinayət sayılmayan aludəliyi olan valideynlər daxildir:
- Tütün çəkmək;
- Sonu olmayan yalançı "düzgün" ideyalarla məşğul olan;
- Kiçik dozalarda alkoqolun müntəzəm istehlakını təsdiqləyən;
- Onlayn kazinolar və qumar oyunları-na aludə olanlar.

Uşağımızı narkotikdən necə qorumalıyıq?

Asılılığın inkişafının qarşısını almaq onu məğlub etməkdən daha asandır, buna görə valideynlər artıq ibtidai məktəbdə narkotik məsələsinə diqqət yetirməlidirlər. Uşaqla danışmaq, ona qısa müddətə sevinc və ləzzət verən, lakin illərin həyatını, sağlamlığını və layiqli insan olmaq fərsətini əlindən alan maddələrin olduğunu söyləmək lazımdır.

Söhbət aparmaq üçün müxtəlif materialları öyrənməyə dəyər - narkotik maddələrin növləri, onların necə maskalandığı və ilk dəfə necə təklif edildiyi haqqında. Uşağın belə bir maddəni sındığı təqdirdə danlamayacağına və cəzalandırılmayacağına, əksinə, mütləq kömək ediləcəyinə tam əmin olması da vacibdir. Narkotik aludəçisi olan yeniyetmə mühakimə olunacağı qorxusundan asılılığa qapılır, bu səbəbdən onun valideynlərinə inamı çox vacibdir.

Müsbət fəaliyyət nümunəsi göstərdiyinizə əmin olun: bütün ailə ilə imkan daxilində hər hansı bir xeyirli işə məşğul olun, hobbini seçin və nailiyyətləri müzakirə edin. Uşaq nə qədər çox ailənin "böyük" işlərinə qarışırsa və özünü ailə qrupunun müstəqil və dəyərli üzvü kimi hiss edirsə, narkomanıyanın inkişaf riski bir o qədər az olur.

Emil MAQALOV

Regional Sosial Təşəbbüslərə Dəstək İctimai Birliyi sədri

Əyləncə səhifəsi

Aysel in əl işləri

Lənkəran sakini Aysel Hüseynova müəllimdir. Öz peşəsini ürəkdən sevir. Gənc nəslin bir şəxsiyyət, hərtərəfli inkişaf etmiş vətəndaş kimi yetişmə-

sinə böyük səy göstərir. Elə bunlara görə əl-obada, kollektivdə hörmət sahibidir.

Həm də bu ziyalı xanımın özü kimi incə əl qabiliyyəti vardır. 10

ilə yaxındır ki, balıqqulağı və dəmir pullardan bir-birindən maraqlı əsərlər yaradır. Və saf amallarla həyatını yaşadığına, ürəyi Vətəninə, millətinə ilahi bir məhəbbətlə döyündüyünə görə, əlindən çıxan hər bir sənət əsəri zövq oxşayır. Necə deyirlər, daxili aləmi gözəldir, yaratdıqları da buna bənzəyir.

Soruşanda ki, dünya boyda gözəllik qatdığı əsərlərin neçə günə gözəldə sevincə dönür? - belə deyir: - 3-7 günə ərsəyə gələni də var, hətta bir ay davam edəni də olur. Bu, işin həcmindən, ideyasından və istifadə edilən məhsullardan asılıdır. Müxtəlif ölçülü balıq qulaqlarını dəniz kənarından yığıram və xüsusi kimyəvi məhlullarda saxladıqdan sonra ölçüləri üzrə ayıraraq istifadə edirəm. Dəmir pullardan olan əl işlərimə gəlincə, əsasən, 1 qəpiklik sikkələrdən istifadə edirəm.

- illər boyunca sevdalanıb yaratmaqda məqsədin nədir?

- Tanrıya sevgi, insanlığa sevgidir məni bu sənətə bağlayan. İstəyirəm yaratdıqlarım başqalarına da stimül olsun. Əl işlərimi görənlər sevinir, çox vaxt dərdi, qəmi bir qədər unudurlar...

Aysel xanım onu da bildirir ki, işləmək həvəsi gələndə sanki, dünya gözələrində səhlənir. Məhz buna görə, yaratdıqlarına tez bağlanır.

Balıqqulağı və dəmir pullardan hazırladığı sənət əsərləri təkcə yerli sakinlərin deyil, rayona səyahət edən xarici turistlərin də diqqətini çəkir, alıb öz ölkələrinə aparırlar. Həmçinin, əl işləri bir çox sərgi və festivallarda nümayiş olunub.

Yaxın vaxtlarda əsərlərindən ibarət sərgi açmaq Aysel xanımın əsas arzusudur.

Zəfər ORUCOĞLU

Təsisçi:

Sərdar Cəlalovlu

Baş redaktor:

Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85

012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:

Seymur Həsənov

"Hürriyyət" qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın

mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində

yığılıb səhifələnilir və "Futbol+ servis"

mətbəəsində çap edilib.

Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

Quba sakini nazirliyi ittiham edir

Ziya Qədirov iddia edir ki, əlillik dərəcəsinin bərpa olunması üçün ondan 12 min manat rüşvət tələb olunub

Şikayətçi deyir ki, məsələ ilə bağlı yazılı şəkildə nazir Sahil Babayevə məlumat versə də, maraqlanan olmayıb

Quba rayonu, Alpan kənd sakini, ehtiyatda olan baş gizir Qədirov Ziya Pirhəsən oğlu tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi iddia edir ki, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ondan 12 min manat pul tələb edir.

"Mən, Qədirov Ziya Pirhəsən oğlu, 1995-ci ildən 2015-ci ilə qədər, ümumilikdə 19 il, ordu sıralarında xidmət etmişəm.

2014-cü ilin dekabr ayında xidməti vəzifələrimi yerinə yetirərkən qapalı kəllə-beyin travması almışam. 2015-ci ilin oktyabr ayına qədər hərbi hospitalda müalicə aldıqdan sonra məni "xidmətə yararsız" kimi ordu sıralarından tərxis etdilər.

2016-cı ilin iyun ayında mənə ikinci qrup əlillik təyin edildi. 2021-ci ilin iyun ayında əlilliyim dayandırılıb. Dəfələrlə komissiyadan keçməyimə baxmayaraq, imtina cavabı verilir. Məndən konkret olaraq 12 000 manat rüşvət tələb edirlər. Əlimdə sübutlarım da var.

Bu rüşvət məsələsini 2023-cü ildə yazılı şəkildə nazir Sahil Babayevə də bildirmişəm. Bu il, yanvar ayının 12-də Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın köməkçisinin qəbulunda oldum və orada da məndən rüşvət tələb olunduğunu yazılı şəkildə bildirdim. Təssüflər olsun ki, bu günə qədər mənə bir cavab verilməyib".

Məsələ ilə bağlı Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ilə əlaqə saxladım. Nazirlikdən "Hurriyyet"ə yazılı açıqlamada bildirilir: "Quba rayon sakini 1977-ci il təvəllüdü Qədirov Ziya Pirhəsən oğlu əlilliyinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı tibb müəssisəsi tərəfindən rəsmiləşdirilən göndəriş (forma-88) əsasında sonuncu dəfə 26.07.2023-cü il tarixdə Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinə dövlət edilərək əyani müayinə edilib.

Agentliyin həkim-ekspertlərinin əyani müayinəsi zamanı vətəndaşın hazırkı sağlamlıq vəziyyətində əlillik təyinatına əsas verən patofunksional pozuntular müşahidə edilməyib.

Bu səbəbdən də Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 13 may 2022-ci il tarixli 187 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Əlilliyin müəyyən olunması meyarları"na uyğun olaraq Diaqnoz əlillik əlaməti təyin etməsi barədə qərar qəbul edilib".

Jalə FAMILQIZI

Ağstafa sakini rəsmi qurumlardan şikayətçidir

Cəmaləddin Əhmədov: "Oğlum hərbi hissədə "Hepatit C" virusuna yoluxsa da, müalicə olunmur"

"Mənə qaranlıq qalan odur ki, "Hepatit C" virusu qandan öz-özünə, yəni müalicəsiz necə gedə bilər?"

Ağstafa rayon sakini Cəmaləddin Əhmədov tərəfindən "Hurriyyet" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi iddia edir ki, oğlu hərbi hissədə "Hepatit C" virusu tutsa da, müalicəsinə şərait yaramayıb:

"Mən, Cəmaləddin Əhmədov, yazaraq bildirirəm ki, oğlum Əhmədov İsmayıl Cəmaləddin oğlu 18.03.2003-cü ildə anadan olub. O, Rabitə və Nəqliyyat Kollecinə bitirib. 23.07.2022-ci ildə Ağstafa rayon komissarlığından hərbi xidmətə yola düşüb.

Oğlumun dişlərində problem olduğuna görə onu hərbi xidmətə aparmırdılar. Dişlərini düzəltirdim və hərbi xidmətə yola saldım. Hal-hazırda 10 ayın əsgəridir, Bakı şəhəri N saylı hərbi hissədə xidmət edir.

Oğlum bir dəfə Ağciyər iltihabı xəstəliyi keçirib, "Papanin" hospitalında yatıb. Daha sonra, burnunda çəpər ayrılığı olduğu üçün yenə həmin hospitalda əməliyyat olunub. İlk dəfə əməliyyat olunananda qanında "Hepatit C" virusu çıxmışdır. Buna baxmayaraq, onu onu hərbi xidmətdə saxlayırlar.

Mən hərbi hissənin komandirinə zəng vurub, vəziyyəti ona izah etdim. Komandir mənə bildirdi ki, narahat olmayın, yenidən hospitala göndərəm. Xəstəxanada da bildiriblər ki, qorxulu heç nə yoxdur, 3 ay sonra yenidən müayinə olunmalıdır.

Mənə qaranlıq qalan odur ki, "Hepatit C" virusu qandan öz-özünə, yəni müalicəsiz necə gedə bilər? Bu virusun axırı qaraciyər serrozu xəstəliyi. Bu qaraciyər xərcəngi deməkdir. Mən demirəm ki, oğlum tərxis etsinlər, sadəcə

"Həkim mənə dedi ki, indi sənə deyirəm, çıx otaqdan və bir daha gəlmə..."

olaraq müalicəsinə tələb edirəm. Mən onu hərbi xidmətə sağlam göndərmişəm.

Özüm də Qarabağ veteranıyam. Oğlum xəstəxanada yatanda özüm onun yanına gedib, sənədlərində o virusun adını oxumuşam. Xahiş edirəm mənə köməklik göstərsin, oğlum müalicə olunsun. 8 ay sonra xidməti başa vuracaq, qorxuram ki, o vaxta qədər xəstəliyi daha da pisləşər.

Onu da deyim ki, nəslimizdə irsi olaraq belə bir virus olmayıb. Yəqin ki, hərbi hissədə başlarını qırxdıqları aparatdan, üz qırxanlardan, linyədən və yaxud da dırnaq qayçılarından keçib.

Əlavə edirəm ki, uşağın anası, yeni həyat yoldaşım Yusifova Aybənizin özü də ağır xəstədir. Nə saç var, nə qaşı, bədəninin heç bir yerində tük yoxdur. Həkimlər müxtəlif diaqnozlar qoyurlar. Müalicə olunsun da nə saç, nə də qaşı çıxır. Ağstafa Rayon Xəstəxanasının bütün həkimləri bizi başından edir. Sənədləri toplayıb, Qazax rayon Mərkəzi Xəstəxanasına komissiyadan keçdim. Orda da bildirdilər ki, sizə ömürlük pensiya verəcək. Amma 3 dəfə imtina cavabı verdilər.

Qəbul günü Ağstafa Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Seymur Orucovun qəbulun-

da oldum. Çox gözəl qarşıladı və Ağstafa Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının baş həkimi İlham Sofiyevi qaldırıb dedi ki, bunun yoldaşını işlə də təmin edin və pensiya ilə bağlı sənədlərini düzgün doldurun. "Forma 88" deyilən sənəd düzgün doldurulmur deyər, mənim yoldaşıma imtina cavabı gəlir.

Mən İlham həkimin qəbuluna getdim və anladım ki, icra başçısının verdiyi tapşırıq boşuna imiş. Həkim mənə dedi ki, çox naxaq yerə gəlmişəm, sənə yoldaşına pensiya düşür. Mən bildirdim ki, bunu niyə qəbulda demədiniz? Dedi ki, indi sənə deyirəm, çıx otaqdan və bir daha gəlmə. Bu zaman dedim ki, yaxşı, pensiya düşmürsə, onda zəhmət olmasa işlə təmin edin. Dedi ki, iş də vermirəm, hara kimə istəyirsən şikayət et.

55 yaşım var, 80 manat təqaüd alıram, ailəmi dolandıra bilmirəm. Yoldaşımın müalicəsinə belə, etdirə bilmirəm. Mən pul verə bilmirəm deyər yoldaşımı işlə təmin etmirlər. Adi xadim işi üçün İlham həkim 5 min manat pul alır.

Sizin redaksiyadan xahiş edirəm ki, problemlərimi işıqlandırın, bəlkə məsələ ictimailəşdikdən sonra yoldaşımı işlə təmin edələr. Xəstəxanada "açıq bazar" gedir".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan qurumların və şəxslərin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Qarabağ döyüşçüləri kompensasiya tələb edir

Şikayətçilər onlara ayrılan kompensasiyanın qanunsuz olaraq verilmədiyini iddia edirlər

44 günlük İkinci Qarabağ Müharibəsində iştirak edən bir qrup qazi tərəfindən "Hurriyyet" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Müəyyən səbəblərdən adlarını açıqlamayan, yalnız Naxçıvan Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrinin tərkibində xidmət etdiklərini bildiren şikayətçilər, onlara ödənilməli olan kompensasiyanın verilməsinə etiraz edirlər:

"Bildirik ki, hələ də bizə təyin olunan kəşfiyyat və əks-kəşfiyyat subyekti kompensasiyasını ala bilmirik. Bununla bağlı Müdafiə Nazirliyinə ünvanladığımız müraciətə cavab olaraq bildirilir ki, sözügedən kompensasiya sizə şamil olunmur. Halbu-

ki belə deyil, bu kompensasiyanı alan döyüşçü yoldaşlarımız var. Hansı ki, biz də onlarla birlikdə döyüş tapşırıqlarını yerinə yetirmişik. Sadəcə, kompensasiya alanlarla bizim fərqi odur ki, onların əlillik şəhadətnaməsi bizdən qabaq verilib".

Şikayətçilər iddia edir ki, onlara verilməli olan kompensasiya bəzi məmurlar üçün "böyük göründüyündən", sonradan həmin məbləği dayandırılar: "Odur ki, hazırda 20 nəfərə yaxın qazi həmin kompensasiyadan yararlanı bilmir. Müdafiə Nazirliyi və Naxçıvan Əlahiddə Ümumqoşun Ordusu bizə kömək etmir. Hər iki qurum şikayətimizə çox soyuq və məsuliyyətsiz yanaşır".

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Ukraynaya qarşı müharibədə istifadə üçün inkişaf etmiş silah texnologiyalarının Moskvanın əlinə keçməsinin qarşısını almaq məqsədilə Avropa İttifaqının Rusiyaya silah idxalına qarşı sanksiyaları işə salındı. Amma nəticə qənaətbəxş olmadı, çünki silah idxalı üçün alternativ yollar tapıldı.

Bu məsələyə işıq salan "Bloomberg" yazır ki, sanksiyalara baxmayaraq, 2023-cü ilin ilk doqquz ayında Rusiya Aİ-dən 100 milyon avrodan çox dəyərində hərbi məhsul və texnologiya idxal edib. Nəşrin məlumatına görə, 450 milyon avro təşkil edən yüksək prioritetli malların tədarükü içində silah və silah texnologiyaları bu miqdarın dördüdə birini təşkil edib. "Bloomberg" qeyd edir ki, Rusiya sanksiya tətbiq edilən malları vasitəçi ölkələrin, o cümlədən BƏƏ, Serbiya, Ermənistan, Çin və digərlərinin köməyi ilə alır.

2022-ci ilin fevralında genişmiqyaslı Rusiya-Ukrayna müharibəsi başlayandan bəri Aİ Rusiya Federasiyası ilə ticarəti, xüsusən də həssas mallar və texnologiyalar sahəsində mal ixracını azaldıb. Bununla belə, bu növ ikili təyinatlı malların üçüncü ölkələrə ixracı kəskin şəkildə artıb. Görünür, silah ixracında maraqlı olan və pul itirmək istəməyən bəzi dövlətlər ticarəti dayandırmaq istəmirlər. Bu baxımdan, sanksiyaların bir qismi kağız üzərində qalır.

Yanvar ayında "Kiyev İqtisadiyyat Məktəbi" açıqladı ki, Rusiya 2023-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında 8,7 milyard dollar dəyərində hərbi məhsul idxal edib. Bu ticarətin böyük hissəsi Aİ hüduqlarından kənarda yerləşən minlərlə kiçik şirkət şəbəkələri vasitəsilə həyata keçirilir. "Bloomberg"-in məlumatına görə, bu firmaların əksəriyyəti Çində yerləşir.

"Lakin Aİ-nin daxili qiymətləndirmələri göstərir ki, ticarətin bir hissəsi Aİ blokunun birbaşa iştirakı ilə baş verir. Sanksiyaların tətbiqinə cavabdeh olan Avropa İttifaqına üzv ölkələr və şirkətlər bilərəkdən və ya bilməyərəkdən bu ticarəti dayandırmaq üçün kifayət qədər səy göstərmirlər", deyə agentliyin həmsöhbətləri bildirib. "Məlumatlar həmçinin onu göstərir ki, xaricdə fəaliyyət göstərən bəzi Avropa firmalarının törəmə və subpodratçı şirkətləri sanksiyaya məruz qalan mallar istehsal edir və vasitəçilərin köməyi ilə Rusiyaya ixrac edirlər", deyə səlahiyyətli şəxslər bildirib.

Al fevralın 21-də isə, Rusiya Federasiyasına qarşı 200-ə yaxın şirkət və fiziki şəxsin daxil olduğu 13-cü sanksiyalar paketi ilə bağlı razılığa gəlib, lakin mövcud qadağaları genişləndirməyib. Bəs nə baş verir?

Bu suala cavab axtarmazdan öncə qeyd edək ki, son həftələrin ən aktual xəbərlərindən biri də Fransanın Ermənistana silah göndərməsidir. Daha doğrusu, Parisin İrəvanı silah trafiği marşrutuna döndərməsidir. Ermənistanın ölkə kimi tutumunu göz önünə alsaq Fransanın göndərdiyi silahların yalnız İrəvan üçün nəzərdə tutulduğunu düşünmək sadələşlənlik olar. Başqa sözlə, ABŞ və Aİ-nin "rəsmi müstəvidə" Rusiyaya qarşı tətbiq etdiyi bütün sanksiyalara baxmayaraq, mümkündür ki, Ermənistan Kremlə xidmət edən logistika mərkəzi fəaliyyətini davam etdirir.

Amma Nikol Paşinyan bunu "nə şiş yansın, nə kabab" prinsipi ilə həyata keçirir. Moskvaya "silah logistikası" xidməti göstərən İrəvan bu siyasi jesti sayəsində Putinin qəzəbinə düşər olmaqdan xilas ola bilər.

Avropadan Ermənistana göndərilən silahlar Rusiyaya ötürülür

ABŞ və Avropanın Kremlə qarşı "silah sanksiyası"nın pozulmasına Fransa məqsədli şəkildə göz yumur, yoxsa...

Fevralın 18-də Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Münhendə erməni diasporu ilə görüşü zamanı bəyan etmişdi ki, İrəvan Ukrayna məsələsində Moskvanın müttəfiqi deyil. O, Rusiya ilə Ukrayna arasındakı münasibətə təsir göstərməyin mümkün-süzlüyündən təəssüfləndiyini də vurğulamışdı. Amma 2022-ci ildən bəri Rusiya Federasiyasının müharibə ehtiyacları üçün yarımkəçiricilər və digər ikili təyinatlı malların dördüncü ən böyük ixracatçısına çevrilən Ermənistan hökumətinin başçısı çıxışında Ukrayna xalqını "dost" adlandırdı. Baxmayaraq ki, hazırda İrəvan, Kremlin əsas logistik mərkəzlərindən biridir.

Kiyevin "Təhlil və Strategiyalar Mərkəzi"nin direktoru, politoloq İqor Çalenko hesab edir ki, rəsmi olaraq Qərbə istiqamətlənmiş başçı çıxışında Ukrayna xalqını "dost" adlandırdı. Baxmayaraq ki, hazırda İrəvan, Kremlin əsas logistik mərkəzlərindən biridir. Kiyevin "Təhlil və Strategiyalar Mərkəzi"nin direktoru, politoloq İqor Çalenko hesab edir ki, rəsmi olaraq Qərbə istiqamətlənmiş başçı çıxışında Ukrayna xalqını "dost" adlandırdı. Baxmayaraq ki, hazırda İrəvan, Kremlin əsas logistik mərkəzlərindən biridir.

Bundan başqa, Ermənistandan Rusiya Federasiyasına artan ixrac da şübhəli məqam kimi ortaya çıxır. Belə ki, 27 noyabr 2023-cü ildə Ermənistanın maliyyə nazirinin müavini Vaan Sirunyan 2023-cü ilin ilk 9 ayında Ermənistandan Rusiya Federasiyasına mal ixracının 85% artdığını, bunun 80%-nin reeksport olduğunu etiraf etmişdi.

Ukraynada müharibə başlayandan bəri Ermənistanın xarici ticarətinin eksponensial olaraq 69% artdığını vurğulayan ABŞ-ın "Jamestown Foundation" analitik mərkəzi Ermə-

nistandan Rusiya Federasiyasına sanksiyalar altında olan malların təkrar ixracı ilə bağlı xəbərdarlıq edib. ABŞ Dövlət Departamentinin Sanksiyalar üzrə Koordinasiya Bürosunun direktoru Cim O'Brayen birbaşa bəyan edib ki, Vaşinqton Ermənistanı Rusiya Federasiyasına sanksiyalardan yan keçməyə kömək edən ölkə hesab edir.

2024-cü ildə də bu məsələ ilə bağlı müzakirələr davam edir, lakin bu, Ermənistanın sanksiyalar altında olan malları müdaxilədən əvvəlki dövrlə müqayisədə 430% artıb, bu isə Aİ və Çindən gələn malların Rusiyaya ixracın təkrar ixracı deməkdir". İki il ərzində Ermənistanın Rusiyaya reeksportu, başqa sözlə təkrar ixrac məsələsi təkcə siyasətçilərin, analitik mərkəzlərin və tanınmış iqtisadçıların deyil, həm də beynəlxalq kütləvi informasiya vasitələrinin diqqət mərkəzində olub.

Hələ 2022-ci ilin martında, Rusiyanın Ukraynaya təcavüzündən bir aydan çox vaxt keçəndən sonra Kanadanın "Geopolitical Monitor" analitik saytı "Ermənistan Rusiyanın sanksiyalardan yayınmasında kömək etmək üçün Avrasiya İqtisadi Birliyinin ən yaxşı üzvüdür" xəbərini vermişdi. Qərbin Kreml təcavüzkarlarına qarşı sanksiyalarından bir il sürməsindən sonra da vəziyyət yaxşılaşmayıb. 2023-cü ilin martında Ukraynanın böyük xəbər saytı "Unian" xəbər vermişdi ki, "Ermənistan ruslar üçün iqtisadi dayağa çevrilir, Moskvanın Rusiya bazarının sanksiyalara məruz qalmış mal və silahlarla təminatı problemlərini həll edir".

Sadalanan iki nüansdan başqa, bu məqama da nəzər salmaq zəruridir ki, Putin embargo və maliyyə sanksiyalarından necə yan keçir...

Bolqarıstanın "Fakti" nəşrinin yazdığına görə, "Putinin avtoritar rejimi Aİ, ABŞ və Böyük Britaniyanın tətbiq etdiyi embargo və ticarət sanksiyalarından qonşu ölkələr, xüsusilə də Ermənistan vasitəsilə yan keçir".

2023-cü ilin mayında Amerikanın "The Washington Post" qəzeti "Qərbin Ermənistanı təzyiqinə artırma biləcəyini, bu isə bir sıra mühüm malların, o cümlədən elektronikanın Rusiyaya təkrar ixracının kəskin artmasına səbəb olduğunu" proqnozlaşdırırmışdı. Bununla belə, ilin sonunda İsveçrənin "L'Agefi" qəzeti "Ermənistan sanksiyalar altında olan məhsulların Rusiyaya təkrar ixracında birbaşa iştirak edir" kimi izahat vermişdi.

Moskvanın Qərbin sanksiyalarından yayınmaq üçün İrəvandan müttəfiq kimi istifadə etməsi Yaxın Şərqdə də müşahidə olunub. 2023-cü ilin dekabrında İsrailin "124" televiziya kanalı "Ermənistanın Rusiyaya malların çatdırılması, Qərbin sanksiyalarından yayınması və Rusiya qoşunlarına hərbi malların tədarükü üçün qovşaqların olması üçün mühüm mərkəz olduğunu" bəyan etmişdi.

Ermənistan Rusiya üçün tranzit qovşağı kimi çox vacibdir, çünki Putin sanksiyalar altında malların təkrar ixracı üçün faktiki olaraq başqa heç kimə arxalana bilməz. 2023-cü ilin mayında "Forbes"-in Fransa bölməsi "Türkiyə və Mərkəzi Asiya vasitəsilə Rusiyaya tədarükdə məhdudiyyətlər sərtləşdiyi üçün" Ermənistanı "sanksiyalardan yayınmağın əsas yolu" adlandırmışdı.

Hələ 2022-ci ilin yayında Ankara bildirmişdi ki, Türkiyə ərazisində Rusiyaya qarşı sanksiyalardan yayınmağa imkan verməyəcək. Türkiyənin maliyyə qurumları kütləvi şəkildə Rusiya ilə əməkdaşlığı dayandırmağa başladı. 2024-cü ilin fevralında həftə Rusiyanın "Vedomosti" qəzeti türk banklarının hələ 2022-ci ildə Rusiya şirkətlərinin hesablarını bağladığını qeyd etmişdi, "amma indi bu proses həqiqətən də intensivləşib".

Ukraynada müharibə başlayandan sonra Mərkəzi Asiya ölkələri də-

fələrlə ABŞ və Aİ-dən Rusiya Federasiyasına qarşı sanksiyalara əməl etməyin zəruriliyi ilə bağlı xəbərdarlıqlar alıblar.

Məhdudiyyətlərə baxmayaraq, Moskva ilə əməkdaşlığa davam edən şirkətlər ABŞ-ın sanksiyalar siyahısına daxil edilib. Rusiya Federasiyasına qarşı sanksiyalara əməl olunub-olunmamasını yoxlamaq üçün Aİ-nin xüsusi elçisi David O'Sullivan 2023-cü il ərzində Mərkəzi Asiyaya üç səfər etdi. Noyabrda baş tutan son görüşdə o, Rusiyaya malların təkrar ixracını azaldılmasında əməkdaşlığa görə region ölkələrinə təşəkkür etdi.

2023-cü ilin oktyabrın 23-də Qazaxıstan, Qırğızıstan, Tacikistan, Türkmənistan və Özbəkistanın xarici işlər nazirləri Lüksemburqda Aİ nümayəndələri ilə görüşdə Rusiyanın tətbiq etdiyi sanksiyalardan yayınmaq cəhdlərinə qarşı mübarizədə kömək edəcəklərini vəd etmişdilər. "Təhlil və Strategiyalar Mərkəzi"nin

direktoru, politoloq İqor Çalenko hesab edir ki, mediada Ermənistandan Rusiyaya sanksiyalar altında olan malların təkrar ixracı məsələsinin beynəlxalq media tərəfindən işıqlandırılmasına baxmayaraq, beynəlxalq ictimaiyyət passivdir və Ermənistan cəzasız qalıb.

2023-cü ilin mayında Xorvatiyanın "Net" nəşri qeyd etmişdi ki, Rusiya Federasiyasına qarşı müharibə üçün Ukraynaya milyonlarla dollar dəyərində hərbi texnika verən ABŞ və Avropa İttifaqı İrəvanla Rusiya arasındakı sıx tərəfdaşlığa açıq-aşkar göz yumur.

Fransanın "Forbes" nəşri isə belə bir iddia səsləndirmişdi ki, "əgər Qərb ictimaiyyəti həqiqətən Ukraynanın tez qələbəsinə istəyirsə, Moskvanı tezliklə bu logistika mərkəzindən məhrum etməlidir".

Bu kontekstdə ABŞ-da yerləşən "Jamestown Foundation" analitik mərkəzi də bəyan edib ki, Putinin Ermənistandakı logistika mərkəzi ilə bağlı "indiye qədər hərtərəfli araşdırma başlanmayıb". 2023-cü ilin aprelinde Britaniyanın "The Telegraph" qəzeti Qərbi artıq Kremlə "əlaltı" rolunu oynayan dövlətlərlə "münasibətləri sərtləndirməyə" çağırırdı: "Ermənistanın (Rusiya Federasiyası üçün) tranzit məntəqəsi kimi çıxış etməyə icazə verməsi üçün heç bir bəhanə yoxdur". ABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi (USAID) Ermənistanla Rusiya Federasiyası arasında Vaşinqton və Brüssel maraqlarına zidd olan əməkdaşlığa məhdudiyyətlər qoymaq əvəzinə, fevralın 17-də İrəvana 15 milyon dollar ayırdığını bəyan etdi. Məsələnin ikrah doğuran ironik nüansı isə ondan ibarətdir ki, USAID-in bəyanatında bu pulların "Ermənistanın Rusiya Federasiyasından iqtisadi asılılığını azaltmaq" üçün nəzərdə tutulduğu qeyd olunub.

Ermənistan silah trafikinin Parisdən başlayaraq uzanmasını diqqətə alaraq belə nəticəyə gələ bilərik ki, Rusiyaya silah ticarətində ən maraqlı Aİ ölkəsi Fransadır. Böyük ehtimalla Ermənistana göndərilən silahların hamısı bu ölkə üçün deyil, həm də Rusiyaya ötürülmək üçün nəzərdə tutulub. Şübhəsiz, rəsmi açıqlanan silahlar isə Ermənistana göndərilənlərin və "əl altından" Rusiyaya çatırılanların hamısı deyil.

Ülviyyə ŞÜKÜROVA

İrəvan
müharibəyə
hazırlaşır?Paşinyan hökumətinin
ikiüzlülüğü ifşa olunur

Dünən Ermənistanın müdafiə nazirinin dəvəti ilə Yunanıstanın milli müdafiə naziri Nikolas Dendias İrəvana rəsmi səfərə gəlib. Hurriyyet.az erməni mediasına istinadla xəbər verir ki, Müdafiə Nazirliyində keçirilən görüşdə Ermənistanın müdafiə naziri Suren Papikyan və Nikolaos Dendias arasında təkbətk söhbət olub, daha sonra nümayəndə heyətlərinin geniş tərkibdə iştirakı ilə görüş keçirilib.

Görüş zamanı Ermənistan və Yunanıstan arasında müdafiə sahəsində əməkdaşlıq müzakirə edilib. Ermənistan və Yunanıstan ötən ilin sonunda hərbi-texniki əməkdaşlıq müqaviləsi imzalasada da, tərəflər nə barədə razılaşdıqlarını açıqlamırlar.

Bu gün də Ermənistanın Müdafiə Nazirliyi geniş açıqlama verməyib. Bildirib ki, tərəflər iki ölkə hökumətləri arasında hərbi-texniki əməkdaşlıq haqqında sazişin ratifikasiyasından sonra əlaqələrin gücləndirilməsi barədə razılığa gəliblər. Yunanıstanın milli müdafiə naziri Nikos Dendias isə bildirib ki, Ermənistan, Yunanıstan, Fransa və Hindistan arasında dördtərəfli əməkdaşlıq mümkündür.

Nazir qeyd edib ki, Ermənistan, Yunanıstan və Kipr arasında uğurlu üçtərəfli hərbi əməkdaşlıq yaradılıb. Qeyd edək ki, Ermənistan sözdə sülhdən danışsa da, realıqda müharibəyə hazırlaşır. Rusiyadan istədiyi qədər silah ala bilməyən İrəvan Fransa, Hindistan və digər ölkələrlə hərbi əməkdaşlıq qurmağa can atır. Bu isə Paşinyan hökumətinin ikiüzlülüğündən xəbər verir. Moskvanı şantaj edərək Azərbaycanla müharibəyə cəlb edə bilməyən İrəvan indi Fransanın və Yunanıstanın anti-türk siyasətindən yararlanmağa, onların köməyi ilə silahlanmağa çalışır. Ancaq unudur ki, növbəti təxribatları və revanş cəhdləri Ermənistanın bir dövlət kimi mövcudluğunu sual altında qoyacaq.

Dünyada 55
silahlı münaqişə
mövcuddur

Dünyada 55 silahlı münaqişə mövcuddur. TASS xəbər verir ki, bunu BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə ali komissarı Folker Türk qurumun İnsan Hüquqları üzrə Şurasının Cenevrədə keçirilən 55-ci sessiyasındakı çıxışında bildirib.

Onun sözlərinə görə, dünyada alovlanan 55 silahlı münaqişə humanitar böhranlara səbəb olur və eskalasiya təhlükəsi yaradır. Ali komissar milyonlarla mülki şəxsə dağıdıcı təsir göstərən beynəlxalq humanitar hüququn və insan hüquqlarının geniş miqyaslı pozulmasına diqqət çəkərək deyib: "Əhalinin yerdəyişməsi və humanitar böhranlar artıq görünməmiş həddə çatıb. Bütün bu münaqişələrin regional və qlobal nəticələri var".

Onun sözlərinə görə, Qəzzədəki müharibənin bütün Yaxın Şərq üçün dağıdıcı təsir göstərib. Ali komissar deyib ki, Afrika Buynuzu, Sudan və Sahel də daxil olmaqla, başqa bölgələrdəki qarşıdurmalar da kəskin şəkildə arta bilər. F.Türkün sözlərinə görə, Koreya yarımadasında silahlanma və hərbiləşmə təhdidlərin səviyyəsini getdikcə artırır. O, həmçinin Konqo Demokratik Respublikasının şərq əyalətlərində pisləşən təhlükəsizlik böhranını, Qırmızı və Qara dənizlərdə malların qlobal hərəkətinə zərər verən hücumlara xatırladı.

Dünən ADP İdarə Heyətinin növbəti toplantısı keçirilib. Partiyanın mətbuat xidmətindən "Hürriyyət"ə verilən məlumata əsasən, İdarə Heyəti ilk öncə ötən həftə uzun fasilədən sonra Azərbaycan və Ermənistan XİN rəhbərlərinin Berlində baş tutan görüşü ətrafında fikir mübadiləsi aparıb. Rusiyanın təzyiqlərinə baxmayaraq Azərbaycan və Ermənistan XİN rəhbərlərinin baş tutan bu görüşü təqdir edilib və irəliyə doğru atılmış addım kimi dəyərləndirilib.

İdarə Heyəti eyni zamanda bu görüşdən sonra Rusiya XİN rəhbəri S.Lavrovun Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin bağlanması barədə bəyanatına sətir reaksiyə.

ADP-dən Rusiya XİN rəhbərinin
bəyanatına sətir reaksiyə

"Üçtərəfli bəyanat sülh müqaviləsinin bağlanmasında əsas kimi götürülə bilməz"

tan arasında sülh müqaviləsinin yalnız 10 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli bəyanat əsasında nizamlanmasının vacibliyi ilə bağlı bəyanatına da diqqət çəkib. Toplantıda vurğulanı ki, siyasi situasiya dəyişdiyinə və yeni siyasi reallıqlar yarandığına görə, üçtərəfli bəyanat Azərbaycan-Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin bağlanmasında əsas kimi götürülə bilməz. İdarə Heyəti Rusiya XİN rəhbərinin bu bəyanatını Azərbaycan-Ermənistan arasında aparılan sülh danışıqlarına maneə olmaq cəhdi kimi dəyərləndirib.

İdarə Heyəti ötən həftə Avropa Parlamentinin Azərbaycanla bağlı bu tipli qərarları ikili standartlı və qərəzli yanaşmadan, eyni zamanda xristian təəssübkeşliyindən qaçınmalıdır. Müzakirələrdə son zamanlar Azərbaycanın bir sıra media orqanlarında Ermənistanla qarşı müharibə ritorikası istifadə olunmasının yanlış olduğunu vurğulayan müzakirə iştirakçıları qeyd ediblər

ki, bir halda ki, Azərbaycan dövləti sülh tərəfdarıdır, media vasitələri də sülhü təbliğ etməyə çalışmalıdırlar. Qeyd edilib ki, bu cür yanlış ritorika Azərbaycanın Avropadan uzaqlaşdırılmasına, ölkədə demokratiya uğrunda mübarizə aparan qüvvələrin mövqelərinin zəiflədilməsinə və Azərbaycanı daha çox avtoritar tipli ölkələrlə əməkdaşlığa sövq etdirir.

İdarə Heyəti Avropa Parlamentinin Rusiyanın müxalifət lideri Aleksey Navalnının həbsxanada müəmmali ölümü ilə bağlı Putin rejiminə qarşı, o cümlədən Rusiyada vətəndaş cəmiyyəti institutlarına və demokratik müxalifətə dəstək verilməsi ilə bağlı qəbul etdiyi qərarı alqışlayıb, eyni zamanda Avropa institutlarını bütün avtoritar ölkələrdə də vətəndaş cəmiyyətinə və demokratik müxalifətə dəstək verilməsi ilə bağlı anoloji qərarlar qəbul etməyə çağırıb.

İdarə Heyəti ötən həftə həbsdə olan Xural TV-nin rəhbəri Əvəz Zeynallının son məhkəmə prosesi zamanı 9 il azadlıqdan məhrum edilməsini qətiyyətlə pisləyib. Bu məhkəmə hökmünü siyasi motivli həbs kimi dəyərləndirib və ölkədə azad medianın susdurulmasına xidmət etdiyini bildirib. İdarə Heyəti bu tipli siyasi motivli həbslərin Azərbaycana qarşı beynəlxalq institut-

lar tərəfindən arzuolunmayan sənədlərin ortaya çıxmasına gətirib çıxara biləcəyini nəzərə alaraq növbəti məhkəmə instansiyalarını Ə.Zeynallının işinə obyektiv və qərəzsiz baxmağa çağırıb.

İdarə Heyəti ötən həftə əlverişsiz hava şəraitində azaraq Ermənistan tərəfə keçərək erməni hərbiçilərinin əsir götürdüyü Azərbaycan Ordusunun əsgəri Ruslan Pənahovun barəsində Ermənistan hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən cinayət işinin açılmasını qətiyyətlə pisləyib, bu hadisəni iki ölkə arasında aparılan sülh danışıqları prosesinə maneə kimi dəyərləndirib. İdarə Heyəti eyni zamanda qeyd edib ki, şərti dövlət sərhədində bu tipli hadisələrin təkrarlanması həmin ərazilərdə nəzarətin zəif olması, müvafiq tədbirlərin qəbqəcadan görülməməsi və ordu rəhbərliyinin işində qüsurların hələ də mövcud olması ilə bağlıdır.

İdarə Heyəti Rusiya-Ukrayna arasında davam edən qanlı münaqişənin son durumu ilə bağlı da müzakirələr aparıb. Bu qanlı müharibənin tez bir zamanda dayandırılması və Rusiya işğalının cilovlanması üçün beynəlxalq hüquq mexanizminin daha ciddi şəkildə işə salınmasının və bütün beynəlxalq sayların birləşdirilməsinin vacibliyini bildirib.

Hazırladı: KƏNAN

Ukraynanın 37 milyard dollarlıq
maliyyə yardımına ehtiyacı var

2024-cü ildə Ukraynanın ən azı 37 milyard dollar maliyyə yardımına ehtiyacı var. UNIAN xəbər verir ki, bu barədə Ukrayna Baş naziri Denis Şmiqal mətbuat konfransında çıxışı zamanı deyib.

Onun sözlərinə görə, birbaşa büdcə dəstəyinin əsas donorları Avropa İttifaqı, ABŞ, BVF, Yaponiya, Kanada, eləcə də G7-nin digər ölkələridir: "2022-ci ildə təxminən 37, 2023-cü ildə 42 milyard dollardan çox vəsait topladıq. Bu il üçün plan tərəfdaşlarımızdan ən azı 37 milyard dollar yardım cəlb etməkdir". Hökumət başçısı dəstəyə görə tərəfdaş ölkələrə təşəkkür edib: "Biz ABŞ-dən maliyyə yardımı gözləyirik. Hazırda daxili müzakirələr gedir. Biz hamımız bu barədə bilirik. Biz əsas tərəfdaşımız, müttəfiqimiz olan ABŞ ilə fəal işləyirik. Hesab edirəm ki, yaxşı xəbərlər alacağıq".

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi

Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan 3-cü Antalya Diplomatiya Forumu çərçivəsində keçirdiyi mətbuat konfransında bildirib ki, rusiyalı həmkarı Sergey Lavrovla danışıqlar zamanı Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh prosesi, Qara dəniz regionu və Suriyadakı vəziyyət müzakirə edilib: "Gündəlikdə bir çox məsələlər var: ikitərəfli əməkdaşlıqla yanaşı, regional problemləri də müzakirə etdik. Qafqazda sülh prosesini, Qara dənizdə təhlükəsizlik məsələləri ilə bağlı həyata keçirilən prosesləri müzakirə etdik. Suriya ilə bağlı məsələ daha çox vaxt tələb edir, lakin biz bu mövzunu da müzakirə edə bildik, bu mövzuya daha çox vaxt ayırmağa razılaşdıq".

Sözündən forumda çıxış edən Gürcüstanın xarici işlər nazirinin müavini Laşa Darsaliya isə qeyd edib ki, ölkəsi Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin bağlanması prosesinin inkişaf etdirilməsində maraqlıdır və qonşularına danışıqlar üçün öz platformasını təklif edir. Nazir müavini əlavə edib ki, Tiflis üçün regionda sülh vacibdir: "Ümid edirəm ki, İrəvan və Bakı razılığa gələcək və bundan hər iki tərəf faydalanacaq".

Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrovun Antalya Diplomatiya Forumunda Moskvanın Ermənistanla münasibətlərə yenidən baxmağa məcbur edildiyi və İrəvanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı (KTMT) ilə bərabər, digər integrasiya qurumları haqda da qərar verməsinin vacib olduğu haqda sözlərini şərh edən erməni politoloq Armen Baqdasaryan isə hesab edir ki, proseslər sürətləndikcə, ritorika da sərtləşir: "Hələlik Rusi-

yalı çalışacaq".

"Danışıqların davamlı hal alması Paşinyanı və onun komandasını düzgün qərar verməyə həvəsləndirməlidir"

Beləliklə, "Hürriyyət" xəbər verir ki, mövzu ilə bağlı mövqeyini bölüşən "Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlunun fikrincə, İrəvanın Türkiyə və Azərbaycan mövzularını bir-birindən ayırması siyasəti nəticə verməyib: "Türkiyə cümhurbaşkanı Rəcəb Tayyib Ərdogan "Antalya Diplomatiya Fo-

sından keçir. Antalya forumunda çıxış edən prezidentin köməkçisi Hikmət Hacıyevin də Ermənistanla mesajı var idi ki, Azərbaycanın Ermənistanla hücum etmək planı yoxdur, bunu yayanlar bölgədə sülh istəməyən mərkəzlərdir. Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan da Antalyadakı Forumda çıxış edərkən, Azərbaycanla Ermənistan münasibətlərini normalaşdırmağa çox yaxın olduğunu bildirib. Top yenə Ermənistanın meydanındadır".

Politoloq qeyd edib ki, Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin Münhendəki müzakirələrindən sonra xarici işlər nazirlərinin Berlin görüşü tərəflər arasında ki danışıqları yenidən canlandırdı, bu görüşlərdən dərhal sonra işə başlayan Antalya Diplomatiya Forumu da yerinə düşdü: "Ermənistan və Azərbaycan foruma böyük nümayəndə heyətləri ilə qatılmışdılar, iki ölkənin rəsmiləri müxtəlif panellərdə müzakirələrdə iştirak etdilər, suallara cavab verdilər, jurnalistlər yenidən canlı ünsiyyətin şahidi oldular. Azərbaycan ərazi bütövlüyünü və Qarabağ üzərində suverenliyini tam bərpa etdikdən sonra davamlı da-

nistan ərazisində Rusiya hərbi qüvvələri ilə rəqabəti davam etdirməkdir: "Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toivo Klaar Antalya Diplomatiya Forumunda müzakirələr zamanı belə bir cümlə işlədib: "İrəvan və Bakı arasında sülh Avropa İttifaqı missiyasını Ermənistandan çıxarmağa imkan verəcək". Yəni, Avropa İttifaqı təmsilçisi demək istəyib ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh əldə olunarsa, Avropa İttifaqının "müşahidə missiyasının" Ermənistanda qalmasına ehtiyac olmayacaq. Ancaq bu cümlədən aydın deyil ki, sülh dedikdə konkret nə nəzərdə tutulub? Məsələn üçün iki ölkə arasında çərçivə sazişi imzalanarsa, Avropa İttifaqının müşahidə missiyası Ermənistan-Azərbaycan şərti sərhəddindən çıxarılacaqmı? Fikrimcə, İrəvan və Brüssel çərçivə sazişinin imzalanmasından sonra da missiyanın fəaliyyətinin davamında maraqlıdırlar. Çünki məlum "missiyanın" gizli məqsədi Ermənistan ərazisində Rusiya hərbi qüvvələri ilə rəqabəti davam etdirməkdir. Ancaq o da aydındır ki, Toivo

Ermənilərin sülh müqaviləsinə imza atmasına kim qarşı çıxır?

Azərbaycanla sülh danışıqlarında uzun fasilə yaranması nə ilə nəticələnmə bilər?

yanın Ermənistanla qarşı konkret hansı addımlar atacağı bəli deyil. Çünki Rusiyanın Ermənistanla bir neçə istiqamətdə təsir rıçaqları var. Məsələn, iqtisadi təsir rıçaqları, Rusiyada çoxlu sayda Ermənistan vətəndaşının olması, Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin həll olunmaması və s. Təbii ki, bunların hamısı bizim üçün çox ağırli məqamlardır və Rusiya Ermənistanın kəskin addımlarına cavab olaraq həmin ağırli məqamların hər hansı birinə təsir göstərməyə çalışacaq. Ümid edək ki, bu, Ermənistanla Azərbaycan arasında birbaşa təcavüz olmayacaq. Demək çətindir, görəcəyik. Hər halda belə güman edildirdi ki, Ermənistan sərtləşdikcə, Qərbə doğru kəskin şəkildə gətirdikcə Rusiya da öz təsir rıçaqlarından istifadə etməyə

rumu 2024"ün açılış mərasimində çıxışı zamanı "Türkiyə Ermənistanla münasibətlərin normalaşdırma prosesini Azərbaycanla koordinasiya şəkildə davam etdirəcək" deməklə İrəvana mesaj göndərmiş oldu. Yəni, Ermənistan Türkiyə ilə münasibətlərin normalaşdırılmasını və sərhədlərin açılmasını istəyirsə, ilk növbədə Azərbaycanla razılaşma əldə etməlidir. İrəvanın Türkiyə və Azərbaycan mövzularını bir-birindən ayırması siyasəti nəticə vermədi. Əslində, Ankaranın bu siyasəti Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın manevr imkanlarını artırmalı və o erməni cəmiyyətini inandırmalıdır ki, iki qonşusuyla problemlərin həlli və ölkəsinin regional əməkdaşlığa qoşulması Azərbaycanla sülh və ya çərçivə sazişinin imzalanma-

nışıqlarda maraqları olmalıdır. Elə etməliyik ki, danışıqlarda böyük fasilə yaranmasın. Danışıqların davamlı hal alması Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanı və onun komandasını düzgün qərar verməyə həvəsləndirməlidir. Danışıqlarda fəal iştirak etmənin digər faydası Qərbin Azərbaycana qarşı təzyiq alətlərini zəiflətməsidir. Məsələn üçün vasitəçilikdə fəallaşan Berlin tərəflərdən bərabər məsafə saxlamalıdır. Paris bu imkanı əldən verdi və bundan Berlin yararlandı. Berlinə isə bu imkanı Azərbaycan yaratdı".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbərinin qənaətinə, Ermənistan və Avropa İttifaqı çərçivə sazişinin imzalanmasından sonra da missiyanın fəaliyyətinin davamında maraqlıdırlar, çünki məlum "missiyanın" gizli məqsədi Ermə-

Elxan Şahinoğlu:

"Paşinyan düşünür ki, Zəngəzur dəhlizinin fəaliyyətinə Ermənistan üçün daha münasib şərtlər daxilində imkan yarada bilər"

Klaar həmin missiyanın iki ölkə arasında əlavə gərginlik mənbəyinə çevrildiyinin fərqindir və buna görə avropalı "müşahidəçilərin" bir müddət sonra bölgəni tərk edəcəyinə ehtiyat vurub".

(Ardı səh 10-da)

Azərbaycanda dələduzluq halları niyə artıb?

Azərbaycanda dələduzluq hallarının sayı sürətlə artır. Əldə etdiyimiz məlumata əsasən, hazırda ölkə həbsxanalarında dələduzluq mədəsi ilə 1000 (min) nəfərdən çox şəxs cəza çəkir. Bu isə sözügedən sahədə vəziyyətin heç də ürəkəçən olmadığını ortaya qoyur. Maraqlıdır, ölkəmizdə dələduzluq hallarının artmasına səbəb nədir? Bu və digər suallara tanınmış hüquqşünas Əlibaba Rzayevlə müsahibəmizdə cavab tapmağa çalışdıq.

- Əlibaba müəllim, sizcə, Azərbaycanda insanların dələduzluq etməkdən çəkinməməsi nəylə bağlıdır, qanunvericilikdəki boşluqlarla, yoxsa cəzasızlıq mühtinin olması ilə?

- Qanunlarda boşluq yoxdur, qanunlar əslində kifayət qədər məsələləri tənzimləyir. Dələduzluq cinayətlərinin artmasının səbəblərindən biri insanların buna ehtiyacdən gəlməsidir. Yeni onlar ehtiyacdən bu cinayətləri törətməli olurlar. Daha doğrusu, təhrikədiç amillərdən biri insanların maddi ehtiyaclarının olmasıdır. Amma, bilirsinizmi, burada məsələ necədir: dələduzluq cinayətlərində borcla, məsələnin kriminal tərəfləri ilə bağlı bir az mübahisəli məqamlar var. Bir çox hallarda bunu borc kimi qiymətləndirirlər. Yeni borc istəyib, alıb, qaytara bilməyib, get mülki qaydada iddia qaldır, al. Amma burada incə bir nüans var: bu doğrudan da borcduymu, yoxsa şəxsin əvvəlcədən niyyəti olub ki, onu aldatmış, etibarından sui-istifadə etsin, əmlakını mənimləsin? Yeni, əslində, bax bu məsələyə aydınlıq gətirilməlidir. İncə məqam burdadır ki, bu doğrudan da borc münasibətləridir, yoxsa borc deyil, elə qabaqcadan planlı şəkildə həmin şəxsin etibarından sui-istifadə edərək, aldatma yolu ilə onun əmlakını mənimləsin. İncəlik oradadır. Bir çox hallarda praktikada, həttə orada məsələnin kriminal tərəfi olsa belə, yeni qabaqcadan məqsədli şəkildə pulu mənimləmək niyyəti olsa da, cinayət işi açmaqdan yayınırlar. Gəndərlər ki, gedin, məsələni mülki qaydada araşdırın. Amma araşdırırsan, görürsən ki, əslində burada borc münasibətləri yox, kriminal məsələ, yeni cinayət var. Yanaşma belədir.

Praktikada biz bir çox hallarda bunun şahidi oluruq ki, istintaq orqanları məsələni başlanırlar edirlər. Cinayət işi qaldırmaqdan imtina qərarı qəbul edib, göndərir ki, bu mülki məsələdir, gedin məhkəməyə verin.

- Bəs, sizcə, bu məqamı hüquqi müstəvidə necə həll etmək lazımdır?

- Hər bir halda bu məsələyə tam aydınlıq gətirilsə, daha yaxşı olar. Düzdür, qanun bu məsələləri tənzimləyir. Nə qədər ki, praktikada belə hallar baş verir, bir çox hallarda şəxsin əməlinə cinayət tərkibi olsa belə, onu yönləldir ki, gedin, mülki müstəvidə aydınlaşdırın. Amma hər halda buna dəqiq bir aydınlıq gətirilə bilər. Heç olmasa, Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarı səviyyəsində buna bir aydınlıq gətirilə bilər ki, hansı hallarda mülki məsələdir, hansı hallarda etibardan sui-istifadədir və burada cinayət tərkibi var. Bu məsələdə bir qədər boşluq var. Ona bir qədər aydınlıq gətirilsə, daha yaxşı olar.

- Qanunvericilikdə "xeyli miqdarda" və "külli miqdarda" zərər-vurma ifadələri öz təsdiqini tapıb. Lakin təəssüf ki, bəzi hallarda "xeyli miqdarda" və "külli miqdar-

Əlibaba Rzayev: "Bunun səbəblərindən biri insanların bu cinayətləri ehtiyacdən törətməsidir"

da" zərər vuran şəxslərə verilən cəzalar bir-birindən çox da fərqlənir. Məsələn, bir neçə min manatla bir neçə milyon manat mənimləyən şəxslər arasında fərq qoyulmur. Bu proses necə tənzimlənməlidir?

- 5 min manatdan 50 min manata qədər məbləğ "xeyli miqdardır", 50 min məbləğdən 500 minə qədər məbləğ "külli miqdardır". 500 min manatdan yuxarı isə "xüsusilə külli miqdardır".

- Bəs məbləğlərin fərqi nə qədər cəzaların arasında fərqlər necə tənzimlənməlidir?

- Əlbəttə ki, cəza təyini fərq qoyulmalıdır. Düzdür, aldatmada "xeyli miqdardır", "külli miqdardır" aydınlaşdırılıb, amma orada da 5 mindən 50 minə qədər interval var. Cəza təyini, əlbəttə, bunlar nəzərə alınmalıdır. Yeni 5 min manat zərər vuranla 50 min manat zərər vuran arasında fərq olmalıdır. Tutaq ki, 5 min manat zərər vuran ağır cəza verirsənsə, 50 min manat zərər vuran aşağı cəza verirsənsə, bu ədalətli deyil. Amma orada cəzanın fərdiləşdirilməsi məsələsi də var. Yeni həmin şəxsin xarakterik halları da nəzərə alınır. Cəza təyini onun təhsili, xidmətləri və s. kimi məsələlər də var. Amma hər bir halda onun vurduğu ziyan da əsas götürülməlidir. Vurduğu zərər birinci amil kimi nəzərə alınmalıdır ki, 5 min ziyan vurub, yoxsa 50 min ziyan vurub. Yaxud 50 min ziyan vurub, yoxsa 500 min ziyan vurub. Digər yüngülləşdirici hallarla yanaşı cəza təbiiqində bu amil də nəzərə alınmalıdır. Bilmirəm, praktikada bu amil nəzərə alınır, ya alınmır, amma cəza təyini müəyyən səhvlər, yayınmalar var.

- Bəs, bəzi hallarda bir neçə min manatla bir neçə milyon manat mənimləyən dələduzlara heç bir fərq qoyulmaması ədalətsizlik deyilmi?

- Əlbəttə ki, ədalətsizlikdir. Cəza təbiiqində biz eşidirik ki, milyonlarla

vəsait mənimləmiş şəxs barəsində şərti məhkuməti təbiiq edirlər. Yeni 11 il cəza almış bir şəxsi 5 il sınaq müddəti təyin etməklə şərti qaydada məhkum edirlər, həbsxanaya göndərmirlər, evdə oturub cəzasını çəkir. Hər hansı bir qanun pozuntusuna yol vermirsə, həmin cəza da tamamilə üstündən götürülür. Amma tutaq ki, 10 min, yaxud 50 min ziyan vurmuş adama şərti məhkuməti təbiiq etməklə, 8-9 il iş verirlər, baxmayaaraq ki, digər yüngülləşdirici hallar da var. Bu halları nəzərə alıb, onu barəsində şərti məhkuməti təbiiq etmək olar, amma nəzərə alınmır. Yeni biz təcrübədə belə şeylərə çox rast gəlirik. Dövlət büdcəsindən milyonlarla manat mənimləyən adama 11 il iş verirlər, 5 ilini də sınaq müddəti təbiiq etməklə cəzasını şərti edirlər. Əlbəttə, bu ədalətsizlikdir. Cəza təbiiqində bu məsələlər gözlənilməlidir.

Keçən dəfə də islahla bağlı bir söhbətimiz oldu ki, həbsxanaya düşmüş şəxslər niyə islah olunmur. Əlbəttə ki, cəza ədalətsiz olanda özünün islahədiç məqsədinə çatı bilmir. Yeni bu da cəzanın islah etməməsinə təsir edən amillərdən biridir. Şəxs görür ki, ona təyin edilən cəza ədalətli deyil, dövlətin milyonlarla büdcəsini mənimləməyə şərti məhkuməti verir, şərti məhkum edib azadlığa buraxırlar, amma onunla müqayisədə 10 dəfə, 100 dəfə aşağı cinayət törətmiş şəxsə ondan ağır cəza verirlər. Ədalətsizlik özünü həm də burada göstərir.

- Əlibaba müəllim, yenə əvvəlki sualıma qayıdıram, külli miqdarda dələduzluq edən şəxs maksimum neçə il müddətinə həbs olunmalıdır?

- Külli miqdarda məbləğdə törədilmiş dələduzluq əməlinə görə sanksiyada nəzərdə tutulmuş cəza 5 ildən 10 ilə qədər azadlıqdan məhrum etmədir. Xeyli miqdarda vurulmuş zərərə görə nəzərdə tutulan cəza 2 ildən 5 ilədək azadlıqdan məhrum etmədir. Orada alternativ cəzalar

da, cərimə də, azadlığın məhdudlaşdırılması da var, Xüsusilə külli miqdarda dələduzluğa görə isə, 10 ildən 14 ilədək azadlıqdan məhruməti nəzərdə tutulur.

- Tutaq ki, külli miqdarda mənimləmə əməli həyata keçirərək, həmin vəsaiti bu və ya digər şəkildə ölkədən çıxaran şəxs zərərçəkənə dəyən ziyanı ödəməkdən imtina edərsə, yaxud ödəmək imkanında olmazsa, o zaman ədaləti hansı şəkildə bərpa etmək olar?

- Şəxs o vəsaiti mənimləyib, fərq etmir onu evində gizlədib, ya başqa yerdə, iddia qaldırılır, zərərverən məbləğin həcmində, tutaq ki, 1 milyon manat ziyan vurulub, yaxud 5 milyon, ya da 10 min manat ziyan vurulub, fərq etməz, ona cinayət işi açılmaqla yanaşı, eyni zamanda zərərçəkmiş şəxs cinayət işi açılış şəxsə qarşı mülki qaydada iddia ərizəsi irəli sürür. Cinayət-mühakimə icraatında mülki iddia bölməsi var, cinayət işi açılan şəxsə qarşı eyni zamanda mülki iddia irəli sürülür ki, bax, sən bu cinayəti törətməklə mənə 50 min, 100 min ziyan vurmusan, yaxud bir milyon ziyan vurmusan. İstər dövlət orqanı olsun, istər vətəndaş olsun, o, mülki iddia qaldırır, eyni zamanda məhkəmə həmin şəxsi məsuliyyətə cəlb etməklə, barəsində ittiham hökmü çıxarmaqla yanaşı, eyni zamanda həmin mülki iddianı da təmin edir və onun üzərinə öhdəlik qoyur ki, sən bu vəsaiti qaytarmalısan. Amma indi o qaytaracaq, ya qaytara bilməyəcək, bu icra məsələsidir. Onun qaytarmağa vəsaiti yoxdursa, icra orqanı axtarır ki, onun harada, nə əmlakı var-yoxdur, ona uyğun olaraq iş icra edir. Əgər əmlakı yoxdursa, tapılırsa, təbii ki, onun icrası mümkün olmur.

- Deməli, ölkədə heç bir əmlakı, gəliri və s. mal varlığı olmayan dələduz mənimlədiyi vəsaiti xaricə köçürməyə fürsət tapıbsa, azadlığa çıxandan sonra o pulu rahat şəkildə xərcləyəcək...

"Dövlətin milyonlarla manatımı mənimləməyə şərti məhkum edib azadlığa buraxırlar, amma onunla müqayisədə 100 dəfə aşağı cinayət törətmiş şəxsə ondan ağır cəza verirlər..."

- Əlbəttə ki. Dövlətin o vəsaitə əli çatmır. Dövlət o vəsaitə əli qoya bilməz ki, həmin vəsaiti müsadirə edib zərərçəkənə ödəsin, zərər ödənilməmiş qalır. O, həmin vəsaiti xaricə gizlədib, öyrənmək lazımdır, öz adındadır, ya başqasının adındadır. Belə çətinliklər var. Vəsait öz adına olsa, haradasa məsələ qaldırıb tələb etmək olar. Amma o cür cinayətkarlar bu cür vəsaitləri öz adlarına rəsmiləşdirmirlər.

- Bəs, bu fəndin qarşısını almaq üçün qanunda dəyişiklik, yaxud icraatda dəyişiklik etmək olar?

- Cinayət işi açılan ərəfədə, yeni istintaq dövründə dələduzun daşınar-daşınmaz əmlaklarına həbs qoyula bilər. Qanun buna imkan verir. Əslində, mexanizmlər var. Bu, ancaq şəxs tərəfindən cinayət əməli törədildikdən sonra ortaya çıxır. İstintaq dövründə müstəntiqin ixtiyarı var ki, məhkəməyə dələduzun əmlaklarına həbs qoyulması üçün müraciət etsin, dələduzun vurduğu zərər həcmində əmlaklara həbs qoyulsun. Gələcəkdə iddia tərəfinin təmin olunması ilə bağlı tədbirlərin görülməsi qanunvericilikdə nəzərdə tutulur. Burada elə bir boşluqlar yoxdur. Sadəcə olaraq, cinayəti törədən şəxslər bunu başa düşürlər. Əksər hallarda əmlaklarını öz adlarına rəsmiləşdirmirlər. İstər avtomobil, istər mənzil, istər torpaq sahəsi olsun, bir çox hallarda başqa-başqa qohum-əqrabanın adına rəsmiləşdirirlər. Ona görə də bu məsələdə çətinlik yaranır. Qanun əslində tənzimləyir, amma cinayətkarlar da yayınmanın bir yolunu tapırlar da.

- Dələduz vəsaitini hansısa uzaq qohumunun adına rəsmiləşdirib, o qohumun qazandığı pulu baxmaq olmaz ki, qazancı həmin əmlakı əldə etməyə imkan verir, ya yox?

- Biz praktikada bəzən buna rast gəlirik. Amma, əslində, onu etmək olmaz. Bəzən cinayət məsuliyyətinə cəlb olunan şəxsin qohum-əqrəbasının adına olan əmlaklar üzərinə də həbs qoyulur. Əslində, bu, qanunvericiliyə uyğun deyil. Yeni başqasının əmlakına digər şəxsin törətdiyi cinayət əməlinə görə həbs qoyula bilməz. Amma mülki qaydada müəyyən olunsun ki, doğrudan da əmlakı özü almayıb, o cinayəti törətmiş şəxsə məxsusdur, əlbəttə, onun üzərinə həbs qoyula, zərərin ödənilməsinə sərf oluna bilər.

- Şəxsin maaşı araşdırılsa və aşkar olunsun ki, o, yalan əqdə iştirak edib, ona hər hansı cərimə, yaxud cəza düşürmü?

- Yox, onunla bağlı heç bir məsuliyyət nəzərdə tutulmayıb. O adamın deməyə haqqı var ki, bu məşin, yaxud mənzil mənimdir. Amma səmimi etiraf etsə ki, mənim deyil, tutaq ki, əmim oğlundur, onun üçün heç bir məsuliyyət yoxdur. Sadəcə əmlakı geri qaytarmalı olur, bununla da məsələ bitir.

Hazırladı: İ.SABİRQIZI

Göyçay şəhər sakinini Kərimova Tamilla Ramiz qızı tərəfindən "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Qəzetimiz vasitəsilə Prezident İlham Əliyevə müraciət edən şikayətçinin məktubunu olduğu kimi dərc edirik:

"Mən, 1958-ci il təvəllüdü Kərimova Tamilla Ramiz qızı, uzun illərdir ki, kiçik sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğulam. Göyçay şəhərindəki avtovağzalın yaxınlığında aptek işlədirəm. Obyektin bütün lazımı sənədləri var. Elektrik enerjisinin sərfiyyatı köhnətipli elektrik sayğacı ilə hesablandığı müddətcə hər şey qaydasında idi. Lakin "Azərişiq" ASC-nin əməkdaşı indikisən sayğacı söküb apararaq, əvəzinə smart tipli sayğac gətirdilər. Həmin smart tipli sayğac isə 5 kv gücündədir. Bu da dərmanların və tibbi ləvazimatların keyfiyyətli və etibarlı saxlanması üçün zəruri olan elektrik avadanlıqlarının istifadəsində çətinlik yaradır.

Məsələ ilə bağlı Göyçay Elektrik Şəbəkəsinin rəisi Ziya Quliyevin qəbuluna getdim. Mənə bəhanə etdilər ki, "Ziya müəllim hazırda idarədə deyil".

"Azərişiq" xanım sahibkara zülm edir

Halbuki o, içəridə idi və avtomobilini də həyətdə saxlamışdı. Çarəsiz qalıb poçt vasitəsilə burdan-bura məni qəbul etməsi üçün ona rəsmi müraciət etdim. Nəhayət, Ziya Quliyevin qəbuluna düşməyi bacardım. Ancaq o, mənə köməklik göstərmədi.

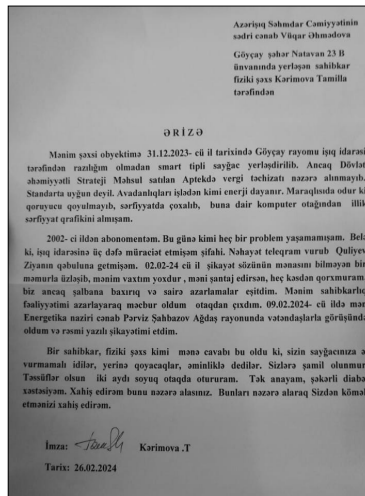
Yuxarı instansiyalara müraciət edəcəyimi bildirdikdə, taxtında əyləşmiş "şah" kimi, özündən razı şəkildə "Get kimə şikayət edirsən, et, mən heç kimdən qorxmuram", - dedi. O, vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə edərək, mənimlə

kobud danışmağa başladı. Hansı ki, dövlət məmuru vətəndaşlara xidmət etmək üçün vəzifəyə təyin olunur.

Beləliklə, 09 fevral 2024-cü il tarixdə Energetika naziri Pərviz Şahbazovun Ağdaş rayonunda keçirdiyi vətəndaş qəbulunda iştirak etdim. Ona öz narazılığımı bildirdim. Nazir Pərviz Şahbazov tezliklə problemin həll ediləcəyini dedi. Ancaq hələ də maraqlanan yoxdur.

"Azərişiq" ASC aptekdə quraşdırılan elektrik avadanlıqlarını nəzərə alıb, ən azı 10

Tamilla Kərimova: "Ziya Quliyev dedi ki, get kimə şikayət edirsən et, mən heç kimdən qorxmuram"

kvət və ya ondan daha böyük gücdə olan sayğac quraşdırmaqlıdır. Bir sözlə, "Azərişiq" ASC və xüsusən də Göyçay Elektrik Şəbəkəsinin rəisi Ziya Quliyev sahibkarlığın inkişafına dövlət dəstəyi sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi haqqında Azərbaycan Res-

publikası Prezidentinin Fərmanına qarşı sayğısızlıq göstərir.

Mən mətbuat vasitəsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevdən və aidiyyəti qurumlardan çox xahiş edirəm, yuxarıda qeyd etdiyim əsaslı şikayət obyektiv araşdırılaraq mənə köməklik göstərilsin, Ziya Quliyevin özbaşınalıqları haqqında isə ciddi tədbirlər görülsün".

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adı şəkilən şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Naxçıvan şəhəri, Şərur rayon sakinini Pənahov Əhməd Məhəmməd oğlu tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi iddia edir ki, ona məxsus torpaq sahəsini qanunsuz olaraq almaq istəyirlər:

"Mən, Pənahov Əhməd Məhəmməd oğlu, yazaraq sizdən xahiş edirəm ki, problemimi işıqlandırarsınız.

1981-ci il, yanvar ayının 2-də Şərur rayonu, Xok kəndində anadan olmuşam. Atam və anam ayrıldıqdan sonra, anam 1988-ci ildə Ermənistanın Əzizbəyov rayonu, Gomur kəndinə qayıdıb, qaçqın və məcburi köçkün kimi yaşamışam. Bir müddət dayımgildə məskunlaşmışam. 2000-ci ildə kəndçimiz Məmmədov Fəxrəddin Heydər oğlu ilə qaynatam Qurbanov Fərman hal-hazırda yaşadığım evi, yeni 0.13 hektar ev sahəsini və 0.40 hektar torpaq sahəsini 1500 dollara razılaşmışam. Razılaşma yolu ilə və 6 nəfərin şahidliyi ilə Fəxrəddin Məmmədov qaynatam Qurbanov Fərman və qardaşı Teymur əmi müddət qoyulmasını tələb edir. Məmmədov Fəxrəddin isə "müddətsiz verirəm" yazıb.

Ev həddindən artıq köhnə olub, tövləsi və evin ön hissəsi uçurdu. Evin bezi yerlərini qohu-

Şərur sakinini rəsmi qurumlardan şikayətçidir

Əhməd Pənahov torpağının qanunsuz yollarla ələ keçirilməsinə cəhd olunduğunu iddia edir

mum Məhəbbətlə yenilənmiş. Məmmədov Fəxrəddin Bakıya köçərkən 0.40 hektar sahənin şəhadətnaməsini verib, amma 0.13 hektarın sənədini hələ verməyib. Torpaq Komitəsinə dəfələrlə müraciət etsəm də, "torpağın mülkiyyəti sənindir deyil" deyirlər.

2010-cu ildə Şahbuz rayon məhkəməsinə müraciət etdim.

Bildirdim ki, qətnamə çıxarılmasını istəyirəm, mülkiyyət hüququm olsun ki, şikayətlərimə baxılsın. 2010-cu il may ayının 25-də Şahbuz məhkəməsi Allahverdi Bağirov Məmmədov Fəxrəddinə zəng vurub bildirdi ki, Pənahov Əhməd qətnamə çıxarmaq istəyir. O, işi ilə bağlı məhkəmədə iştirak edə bilməyəcəyini dedi və məsləhət görüldü ki,

məhkəməyə razılıq teleqramı göndərsin.

2010-cu il, may ayının 26-da mənim adıma qətnamə çıxarıldı. İşim Türkiyədə olduğundan, sənədləşmə işləri yarımcı qaldı. 2023-cü ildə sənədləşmə üçün Torpaq Komitəsinə getdim və sənədimi almaq istəyərkən bildirdilər ki, səninin yerin əksikdir. Şahbuz rayon məhkəməsindən isə bildirdilər ki, rüsumü ödə, ödədim. Təxminən 20-30 gün sonra məhkəmədən evə kağız gəldi və bildirildi ki, evi aldığım adam məni məhkəməyə verib.

Ciddi səbəblər olduğu üçün məhkəməyə gecikdim, yeni çata bilmədim. Məhkəmədə Daşqın Səfərlə görüşdüm, mənə dedi ki, sənədlərini yığ, Ali Məhkəməyə müraciət et. Hakim mənə deyir ki, Ali Məhkəmədə sənədlərini göstərsən. 13 illik qətnaməni hakim heç yoxmuş kimi saydı.

Bir neçə ay keçəndən sonra Ali Məhkəmədə Oruc müəllimlə görüşdüm və ona hər şeyi da-

nışdım. Oruc müəllim bildirdi ki, Ali məhkəmə onların təklifini rədd edib, səninkini qüvvədə saxlayıb, get gözlə, sənədlərin göndəriləcək. "Daha sonra sənədləşməni edərsən" dedi. Bu da yalan oldu.

16 fevral 2024-cü ildə məhkəmə oldu. Mənə qulaq asan, sənədlərimə baxan olmadı. Torpağın satışını, şahidləri heç cür sübut edə bilmədim.

Naxçıvan Mərkəzi Poçtundan Fuad müəllimə teleqramla vurmuşam. Şahbuz rayon Torpaq Komitəsindən maraqlansalar, mülkiyyətin Məmmədov Fəxrəddinin, yoxsa Pənahov Əhmədin adına olduğunu deyirlər. Hakim dəyişdirilməsi üçün də xahiş edəcəm, çünki arada tərəffəşlik olduğunu görürəm".

Məsələ ilə bağlı Şərur rayon Torpaq Komitəsi ilə əlaqə saxlamağa çalışsaq da, zənglərimiz cavabsız qaldı.

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Müasir dövrdə narkomaniyanın bəşəriyyətin bəlasına çevrildiyi hər kəsə bəllidir. Əslində, bu, həm də cəmiyyətdə baş alıb gedən sosial fəsadların meydana gətirdiyi sonucdur. Odur ki, problemə məhz sosial prizmadan nəzər salmaq üçün tanınmış sosioloq Mail Yaqubla söhbətləşdik.

- Son iki ildə Azərbaycanda narkomaniyaya qarşı mübarizə aparılısa da, nəticələr ürəkəçən deyil. Belə ki, mübarizənin dövlət səviyyəsində getməsinə baxmayaraq, nə narkomanlar, nə də ölkəmizə narkotik axını azalmayıb. Bir sosioloq kimi necə düşünürsünüz, cəmiyyət olaraq burada boşluqlara yol veririk ki, nəticə effektiv olmur?

- Çox gözəl sualdır. Bu onu göstərir ki, hər hansı bir cinayətə qarşı mübarizədə tək cəza hüquqi prosedurlar kifayət etmir. Hüquqi cəza mexanizmi labüddür, vacibdir, bu aksiomadır. Bunu hamı bilir. Heç kim inkar edə bilməz. Sadəcə olaraq, bəzən tək cəza hüquqi prosedurlar mexanizmi kifayət etmir. Burada başqa məsələlər də lazımdır. Misal üçün, bir insan intihar edirsə, hansı cəza mexanizmi ilə onun qarşısını ala bilərik?

- Bu mümkün deyil.

- Mümkün deyil, çünki o adam özünü öldürür, intihar edir. Deməli, burada başqa prosedurlar da işə düşməlidir. Gəlin ondan başlayaq ki, ümumiyyətlə, cəmiyyətdə narkotikə sövq edən amillər hansılardır? Onların kökünü kəsmək lazımdır. Tam kəsə bilməsək də, heç olmasa, bu səbəblərlə mübarizə aparaq. Bu səbəblərdən biri heç şübhəsiz ki, işsizlikdir. Bu tam səbəb deyil. Yəni ola bilər ki, bir adamın çox yaxşı işi və sənəti var, amma yenə də narkotikə qurşanır. Narkotikə qurşanmanın səbəblərindən biri, buna zəmin yaradan amillərdən biri işsizlik ola bilər. Deməli, işsizlik problemini aradan qaldırmağa çalışmalıyıq. Çünki başı işə qarışan insanlarda pis verdişlərə qurşanma ehtimalı azalır. Amma istisnalar da var.

İkinci səbəb ünsiyyət məsələsidir. Bu artıq fərdlərə qayıdır. Əgər insan özü pis verdişlərdən çəkinmək istəyirsə, o mühiti dəyişməlidir, situasiyanı dəyişməlidir. Tədqiqatçılar deyir ki, pis verdişlərdən yaxa qurtarmağın əsas şərtlərindən biri onun situasiyanı dəyişməsidir. Əgər sənin dostların, mühitin narkotik aludəçisidirsə, sən də özünü ona sövq edəcəksən. Bundan yaxa qurtarmaq istəyirsənsə, dostlarını dəyiş.

Üçüncüsü, təhsil məsələsidir. Əgər cəmiyyətdə kitab oxumaq səviyyəsi çoxalarsa, intel-

“Azərbaycanda narkotik cəmiyyət iflası”

Mail Yaqub: “Narkomaniyadan xilas olmaq üçün insanları depressiyaya salan amilləri azaltmalıyıq”

“Yoxsul ailələrdə narkomaniyaya qurşanma halları çoxdur”

lektual səviyyə artarsa, bu da narkotikə qurşanmanın qarşısını almaqda mühüm amillərdən biridir. Amma yenə də tam səbəb deyil. Misal üçün, bir insan ola bilər ki, yüksək intellekt sahibidir, amma o da narkotikə qurşana bilər.

Dördüncü səbəb odur ki, cəmiyyətdə nəyə çalışmalıyıq? Pozitiv əhvalı qorumağa çalışmalıyıq. Təəssüflər olsun ki, bizdə televiziyalarımız bunu səhv başa düşüblər. Elə düşünülür ki, düşük, səviyyəsiz yumorlarla insanlarda pozitiv əhval yüksəldə bilərlər. Səhv yanaşmadır. Yüngül, yersiz, səviyyəsiz yumor insanı, əksinə, depressiyaya sala bilər. Çünki o yumorlar insanı dalana dirəyir. O yumorlar mənasızlıq, mənasız həyat aşılır. Mənasızlıq insanı dalana dirəyir. Əgər bir cəmiyyətdə

ümumi tendensiya mənasızlığı, nihilizmi aşılırsa, o cəmiyyətdə insanların narkotikə qurşanma ehtimalı çoxdur.

Bəs nə etməli? Yunan filosofları deyirdi ki, intellektual həzz ən yüksək həzzlərdən biridir. Bu nə deməkdir? Əgər cəmiyyətdə intellektual səviyyə yüksələcəksə, kitab oxumaq səviyyəsi yüksələcəksə, insanların bir çoxu bundan həzz alacaq və həzzi artıq narkotikdə axtarmayacaq. Əgər insanlar dərin mənalı, güclü yumorlardan həzz alsalar onlarda həm pozitiv əhval yüksələcək, həm də pis verdişlərə tərəf getmə ehtimalı azalacaq.

Başqa bir amil - cəmiyyətdə konfliktləri azaltmalıyıq. Azərbaycanda hər hansı bir zəmində - istər dini, istər ideoloji, istər milli zəmində konflikt, ayrı-seçkilik yaradan ünsürlərin qarşısı

alınmalıdır. Cəmiyyətdə konfliktlər nə qədər çoxalsın, bir o qədər də depressiya, stress çoxalacaq və bu insanları pis verdişlərə tərəf sürükləyəcək. İnsanlar narkotikdən həzz alır ki, depressiyadan çıxsın. Deməli, biz depressiyaya salan amilləri azaltmalıyıq. Problemin kökləri oradadır. Sosioloqlar deyir ki, bir sosioloji hadisənin, misal üçün, narkotik, boşanma, intihar, təhsildə problemlər və s. bir səbəbi olmur, minlərlə səbəbi olur. Minlərlə səbəb əl-ələ verib bir nəticə yaradır. Narkotikə qurşanma bir nəticədir. Bunun min dəne səbəbi var. Mən bayaq onları sadaladım ki, onları aradan qaldırmağa çalışmalıyıq. Sual olunur, bəs, o səbəbləri aradan qaldırmağa potensialımız varmı? Azərbaycanda güclü, mənalı yumor yazan ssenaristlərimiz varmı?

Bəli, var. İstedadlı rejissorlarımız, aktyorlarımız varmı? Bəli, var. Azərbaycanda intellektual səviyyəyə yatırım etməyə maliyyə imkanlarımız varmı? Bəli, var. Dövlət büdcəsi ayrılır, sadəcə vəsait yerlərdə düzgün xərclənmir. Bizim bu səbəbləri aradan qaldırmaq üçün Ümumi Azərbaycan düşünən mütəfəkkir ziyalılarımız varmı? Bəli, var. Dövlət onlara dəstək verməlidir, onlara qucaq açmalıdır. Konflikt yaradan ziyalıları rədd etməlidir. Onlar bu cəmiyyətin düşmənləridir. Onlar insanlar arasında ayrı-seçkilik, diskriminasiyaya yol açır və bu, insanlarda depressiya yaradır. Bunun fəsadları ağır olur.

- Belə anlaşılar ki, sadaladığınız səbəblər ictimai depressiyaya yaradır və insanların da həzz obyektini yanlış yerə - narkotiklərə istiqamətlənir...

- Bəli. Ailədə övlad-valideyn münasibətləri düzgün tənzimlənməyəndə övlad narkotikə qaçır. Niyə? Çünki həzz axtarır. Ailə mühiti onun üçün maraqlı, cazibədar olmayanda övlad həzzi başqa yerdə axtarır. Sizə sual verim: Azərbaycan televiziyaalarında, dövlət televiziyası da bunun içində olmaqla, hələ “YouTube” platformalarını demirəm, bizim neçə verilişi sadalaya bilərsiniz ki, ailə konfliktlərini azaltmağa xidmət edir? Dövlət televiziyaalarında ailə-valideyn-övlad məsələlərini tənzimləyən neçə verilişimiz var?

- Belə verilişlər yoxdur. Bu məsələləri Xoşqədəmlə Zaurun verilişləri “tənzimləyir”...

- Bəli, bəli, onlar cəmiyyəti dəli edirlər. Onlar cəmiyyəti psixoloji gərginliyə salırlar. Sonra da deyirlər ki, narkotiklə mübarizə aparırıq. Narkotiklə mübarizəyə nə qədər pul xərclənsə də xeyri yoxdur, səbəblər yerində qalır.

- Təbii ki, insanın yetişməsində ailə faktoru önəmli yer tutur. Sizin fikrinizdən belə anlaşılar ki, bayağı verilişlərin sayəsində ailə dəyərlərinin əhəmiyyətini itirməsi övladların narkotikin cənginə

Narkomaniya çoxalsa, bəzə uğrayacaq

düşməsinə təsir edir...

- Şübhəsiz. Gəlin özümüzlə belə bir sual verək. Nəyə görə bir yeniyetmə, gənc insan, lap 25-30-35-40 yaşında bir insan narkotikə qurşanır? Təbii ki, narkotikə aludə olanların statistikasına baxsaq, bu daha çox yeniyetmələr və gənc yaşda olan insanlardır. Ona görə ki, o, narkotikdə həzz axtarır, həzz almaq istəyir. O adam həzzin ünvanını itirib. Biz o həzzin ünvanını ailə münasibətlərində, evdə, ailə ocağında, yaxud işdə yaratsaq, onlarla düzgün ünsiyyət qursaq, mehriban olsaq, sözlərini kəsməsək, dəyər versək o uşaqlar həzzi narkotikdə axtarmayacaqlar. Sizi buna əmin edirəm.

- Narkotikə meyillənmənin səbəbləri arasında təhsilin də adı çəkilir. Sizcə, bunda təhsilin öz rolunu yerinə yetirə bilməməsi, keyfiyyətinin aşağı düşməsi amili nə qədər rol oynayır?

- Məktəb və müəllim 2-ci valideyndir. Müəllimlər uşaqların ikinci valideyni hesab olunur. Bu o qədər vacib şərtidir ki, ikinci valideynlər, yeni müəllimlər öz missiyasını düzgün yerinə yetirməyində bu uşaqlarda psixoloji gərginlik yaradacaq. Ona görə, təhsil sistemi çox vacibdir. Biz təhsil sistemində dönə-dönə qayıtmalıyıq, onu möhkəmləndirməliyik. Təhsilsiz cəmiyyətdə min dəne problem baş verir. Bizim cəmiyyətdə bir çox problemlərin həlli məhz güclü təhsildən keçir. Orta məktəbdə, universitetlərdə təhsilə nəzarət güclənməlidir. Ölkə inkişaf etmək istəyirsə, birbaşa güclü təhsilə keçir. Həm təlim-tərbiyə, həm də intellekt baxımından.

“Əgər Azərbaycanda narkomaniya çoxalsa, cəmiyyət iflasa uğrayacaq. Sağlam cəmiyyət yetişdirə bilməyəcəyik. Sağlam cəmiyyəti olmayan ölkənin sağlam dövləti ola bilməz”

- Bəs, bu problemlərin həlli üçün hansı yeniliklərə ehtiyac var?

- Birinci, müəllim faktoru çox önəmlidir. Təhsil proqramları, dərs proqramları bir tərəfə, müəllimlərin sosial təminatı həll edilməlidir. İkinci məsələ, müəllimlərin özünün etik davranışlarına nəzarətdir. Əgər müəllim özünün etik davranışlarını tənzimləmirsə, uşağı təhqir edirsə, sonradan daha uşağdan hörmət

gözləməsin. Mən özüm 11 il müddətində universitetdə müəllim işləmişəm, 5 mindən çox tələbəyə dərs demişəm. Mənə görə, yükün əsas hissəsi müəllimlərin üzərinə düşür. Müəllim şagirdini sevsə, ona dəyər versə şagird də o sevgini müəllimə qaytaracaq. İstisnalar da ola bilər. Amma yükün 60-70 faizi müəllimlərin üzərindədir. Təhsil sistemində müəllimlərin təminatı

Birinci, müəllim faktoru çox önəmlidir. Təhsil proqramları, dərs proqramları bir tərəfə, müəllimlərin sosial təminatı həll edilməlidir. İkinci məsələ, müəllimlərin özünün etik davranışlarına nəzarətdir. Əgər müəllim özünün etik davranışlarını tənzimləmirsə, uşağı təhqir edirsə, sonradan daha uşağdan hörmət gözləməsin. Mən özüm 11 il müddətində universitetdə müəllim işləmişəm, 5 mindən çox tələbəyə dərs demişəm...

tina yüksək diqqət ayrılmalıdır. Orta məktəbimiz təəssüflər olsun ki, bu gün repetitorların hücumuna məruz qalıb. Niyə? Çünki müəllimin orta məktəbdə təminatı zəifdir, gedib repetitorluq edir ki, pul qazansın, özünü təmin etsin. Bu da təlim-tərbiyə problemi yaradır. Çünki, əgər sınıfta uşaq tərbiyə almırsa, repetitorluqda savad öyrənə bilər, tərbiyə yox. Məktəbin funksiyası təkcə bilik vermək deyil, həm də tərbiyə, yeni əxlaq, mənəviyyat verməkdir.

Üçüncüsü, bizdə hər min şagirdə bir psixoloq ştatı ayrılır. Bu çox azdır. Bu rəqəm ən azı 10 psixoloq olmalıdır. Onlar mütləq olaraq şagirdlərlə işləməlidirlər. Mən eşitmişəm ki, bir çox məktəblərdə psixoloqların adı var, özü yoxdur. Biz bu məsələlərə çox diqqət ayırmalıyıq. Əgər Azərbaycanda narkomaniya çoxalsa, cəmiyyət iflasa uğrayacaq. Sağlam cəmiyyət yetişdirə bilməyəcəyik. Sağlam cəmiyyəti olmayan ölkənin sağlam dövləti ola bilməz. Xəstə insanlarla, xəstə vətəndaşlarla heç vaxt sağlam ölkə qurula bilməz.

- Narkomaniya birbaşa dövlət təhlükəsizliyinə təhdiddir.

- Əlbəttə, birbaşa təhdiddir. Dövlət bu məsələyə ciddi diqqət ayırmalıdır. Mənə elə gəlir ki, “Dövlət Baba” bu məsələləri tənzimləmək istəyir və daha çox əmək sərf etməlidir. Dövlətdən çox şey asılıdır.

- Mail bəy, bəzi ekspertlər bu fikirdədir ki, Azərbaycan narkotik ticarəti ittihamı ilə

tutulan şəxslər ən azı 15-20 il müddətinə həbs cəzasına məhkum edilməlidir. Sizcə, bu addım narkomaniyanın azalmasına, yaxud kökünün kəsilməsinə nə qazandıra bilər?

- Şübhəsiz ki, bayaq dediyim prosedurlar vacibdir. Əgər hüquq bu məsələdə kəskin olsa, şübhəsiz problemin qarşısını almağa dəstək göstərəcək. Amma

tam ala bilməyəcək. Bayaq sadaladığım sahələrə diqqət ayrılmalıdır. Az öncə sizə sual verdim, Azərbaycan telemediasında və “YouTube” platformasında bu məsələlərə həsr edilmiş neçə verilişin adını çəke bilərsiniz? Bizim 10 min psixoloqumuz var, amma bir dəne televiziya kanalı tanıyıram ki, bu problemlərdən danışır. Mübarizə təkcə hüquqi prosedurlar deyil.

“Statistika göstərir ki, narkomaniya aludəçiləri arasında yoxsulların sayı çoxdur. Yoxsul ailələrdə narkomaniyaya qurşanma halları çoxdur”

- Deməli, cəmiyyəti tərbiyə istiqamətində, maarifçilik sahəsində də işlər getməlidir.

- Bəli. Hüquq şərtləşsə şübhəsiz təsiri olacaq, amma yetərli deyil. Bəzi ölkələrdə edam cəzası var, amma yenə də narkomaniyanın qarşısını ala bilmirlər, əksinə, günü-gündən çoxalır. Niyə? Çünki yoxsulluq var. Statistika göstərir ki, narkomaniya aludəçiləri arasında yoxsulların sayı çoxdur. Yoxsul ailələrdə narkomaniyaya qurşanma halları çoxdur. Yoxsul ailələrdə valideynlərin uşaqlarla məşğul olmağa çox vaxtı olmur. Bu da tam deyil, ümumiləşdirmirəm. Uşaqlar baxımsız qalır və pis vərdislərə qurşanırlar. Ona görə, biz yoxsulluqla mübarizə aparmalıyıq, iqtisadi inkişafımızı təmin etməliyik. Probelmlərin çoxunun qaynağı iqtisadi məsələlərdən gəlir.

- Mail bəy, həbsxanalarda ki şəraitlə bağlı da fikrinizi öy-

rənək istəyirəm. Həbsxanalarda həddən çox sıxlıq var. Bir tərəfdən də hər bir məhbusun saxlanması üçün dövlət vəsait sərf edir. Amma cəmiyyətdə bir qism insan var ki, onlar həbsdə yatmağı azadlıqda olmaqdan daha üstün tuturlar. Bunlar avara, tüfeyli tipli şəxslərdir. Sizcə yaxşı olmazmı ki, cəzaçəkmə müəssisələrində onlar üçün iş yerləri açılınsın, onlar faydalı əməklə məşğul olsunlar, həm dövlətə yük olmasınlar, həm də yığılan pulu həbsdən çıxandan sonra cəmiyyətə adaptasiya olana qədər xərcləsinlər ki, dolana bilsinlər?

- Hüquq fəlsəfəsində belə bir sual var. Cəzanın məqsədi nədir: sırf cəzalandırma, yoxsa islah etmə? Suala belə cavab verilir ki, hüququn məqsədi islah etməkdir. Ona görə, bu yanaşmanı qəbul edənlər edam cəzasını məqbul hesab etmirlər. Edam olunanda islah olunmaq ehtimalı yoxdur axı. Bu səbəbdən, mən sizinlə tam razıyam ki, biz həbsxanalarımızı təlim mərkəzlərinə çevirə bilərik. İslah və təlim mərkəzlərinə. Hətta biz orada dustaqlara təlimlər keçə bilərik. İnsan necə islah olur? Öyrənəndə islah olur. Hər hansı kitab oxuyuram, islah oluram, hansısa mövzuda gözəl bir çıxışı dinləyirəm, islah oluram, gözəl bir insanlar ünsiyyətində oluram, islah oluram. İnsan bu cür islah olur. Həbsxanalarımızda o şərait mütləq yaradılmalıdır və islah mərkəzinə çevrilməlidir. Mən bunu çox arzu edirdim. Ümidvaram ki, elə bir zaman gələcək, Azərbaycanımız iqtisadi baxımdan inkişaf edəcək, yoxsulluq aradan qalxacaq, depressiyaya düşən insanların sayı minimuma enəcək, narkotik aludəçiləri minimuma enəcək.

Hazırladı:
İ.SABİRQIZI

“Biz sağlam həyatı seçirik”

Masallıda narkomaniya və insan alverinin fəsadları ilə bağlı tədbir keçirilib

Masallının Qariblər kənd tam orta məktəbində “Biz sağlam həyatı seçirik” başlığı altında “Narkomaniya və insan alverinin fəsadları” mövzusunda maarifləndirici tədbir keçirilib.

Hurriyyet.az xəbər verir ki, Masallı Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyinin direktoru, Əməkdar mədəniyyət işçisi, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyini üzvü Əntiqə Tağıyeva tədbirdə çıxış edərək bildirib ki, narkomaniya beləsi insan həyatında sağalmaz fəsadlar yaradır: “Bəşəriyyət üçün ağır faciə olan, yaşından asılı olmayaraq bütün insanları, millətləri düşündürən ən çətin problemlərdən biri də narkomaniyadır. İstər narkomaniya, istər də ən az onun qədər təhlükəli olan insan alveri bu gün bütün dünyanı düşündürür və onunla mübarizə aparılır. Siz gənclər yalnız təhsilinizə, şəxsi inkişafınıza daha çox önəm verərək, bu bələdlərdən uzaq dura bilərsiniz”.

Digər çıxışçılar - Masallı Rayon Polis Şöbəsinin Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri üzrə baş inspektoru Ş.Əliyev, Masallı rayon Təhsil sektorunun nümayəndəsi A.Eyvazov, Gənclər İnkişaf və Karyera Mərkəzinin Masallı bölməsinin əməkdaşı O.Əliyev şagirdlərə zərərli informasiyalar, insan alveri, məcburi əmək, narkotik vasitələr, psixotrop maddələr, onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsi və bu kimi pis vərdislərin cəmiyyətimizdə yaratdığı mənfi təsirlərdən ətraflı söhbət açıblar: “Sonu faciə ilə nəticələnən bələdlərdən bu gün parta arxasında oturan yeniyetmə və gəncləri yayındırmaq, qorumaq məqsədilə pis vərdislərə qarşı cəmiyyətdə ictimai dözümlülük mühitinin yaradılması olduqca vacibdir. Gənclərə nəyi necə etməyi, hər bir gəncin həyatı və sağlamlığının dövlətimiz, cəmiyyətimiz üçün “sağlam gənclik, sağlam gələcək” demək olduğunu şüurlu surətdə bildirmək lazımdır”.

Tədbirdə şagirdləri düşündürən suallar da ətraflı cavab tapıb.

Onu da bildirək ki, tədbir Masallı Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyi, Masallı rayonu üzrə təhsil sektoru, Masallı Rayon Polis Şöbəsinin və Gənclərin İnkişaf və Karyera Mərkəzinin Lənkəran-Astara Regional nümayəndəliyinin Masallı bölməsinin birgə təşkilatçılığı sayəsində baş tutub.

Zəfər ORUCOĞLU,
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü

“AŞPA-da Azərbaycana qarşı qərəzli və çirkin kampaniya aparılır”

İlham Əliyev: “Bu ədalətsizliyə qarşı bir sıra ölkələrin parlamentləri tərəfindən mövqe ifadə olunub”

“Avropa Şurası Parlament Assambleyasında Azərbaycana qarşı qərəzli və çirkin kampaniya aparılır”. Bunu Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev martın 4-də Bolqarıstan Respublikası Xalq Məclisinin sədri Rosen Dimitrov Jelyazkovu qəbul edərkən deyib.

Dövlət başçısı Azərbaycanın beynəlxalq hüququn prinsiplərinə uyğun olaraq öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etdiyini bildirib. Bundan sonra bir sıra Avropa təsisatları tərəfindən Azərbaycana qarşı genişmiqyaslı kampaniyanın başladığını və bunun qərəzli xarakter daşdığını qeyd edib. Avropa Şurası Parlament Assambleyasında Azərbaycana qarşı qərəzli və çirkin kampaniyanın aparıldığını deyən dövlətimizin başçısı bu cür yanaşmanın nümayəndə heyətimiz üçün dözülməz olduğunu vurğulayıb. Bu ədalətsizliyə qarşı bir sıra ölkələrin parlamentləri tərəfindən mövqenin ifadə olunduğunu qeyd edib.

Azərbaycan Prezidenti həttə 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsi başa çatdıqdan sonra Azərbaycanın sülhün irəli aparılması üçün təşəbbüslərinə Ermənistanın müsbət münasibət bildirmədiyini, əksinə Qarabağda silahlandırma və militarizasiya siyasəti apardığını, həmin ərazilərə böyük həcmdə minaların və silah-sursatın göndərilməsini davam etdirdiyini xatırladı.

Ermənistan Azərbaycandan 31 kəndi istəyir...

Ermənistanın baş nazirinin ofisi “Azərbaycanın nəzarətində olan 31 erməni kəndi” iddiası ilə bağlı məlumat yayıb. Hurriyyet.az xəbər verir ki, məlumatda “erməni ərazisi” olduğu iddia edilən kəndlərin adları qeyd olunur.

Erməni baş nazir Nikol Paşinyan daha öncə iddia edib ki, “31 erməni kəndi”nin əhəmiyyətli əraziləri bu və ya digər şəkildə Azərbaycanın nəzarətindədir. Bu kəndlərin ümumi ərazisinin 170 kvadratkilometr olduğu bildirilir. Həmin kəndlərin Zəngəzur, Qazax və Göyçə istiqamətində yerləşdiyi deyilir.

Bu ərazilərin “erməni kəndi” olması iddiası Ermənistanın növbəti yalanıdır. Söhbət 44 günlük müharibədən sonra Azərbaycanın dövlət sərhədini bərpa etməsi nəticəsində ordumuzun nəzarətinə keçən ərazilərdən gedir. Bu ərazilər işğal dövründə Ermənistanın dövlət sərhədini qanunsuz olaraq irəli çəkməsi nəticəsində “erməni ərazisinə” çevrilmişdi. Rəsmi İrəvan istəyir ki, sərhəddə “güzgü prinsipi” tətbiq edilsin, qoşunlar geri çəkilsin. Buna görə də “31 erməni kəndinin” Azərbaycanın nəzarətində olduğunu iddia edərək, qoşunların geri çəkilməsinə nail olmaq istəyirlər.

(Əvvəli səh 5-də)

“Paşinyan Rusiyanın təsirindən qurtulmaq istəyirsə, Azərbaycan ona yardımçı ola bilər”

Azərbaycan rəsmilərinin Zəngəzur dəhlizinin bölgə ölkələri, o cümlədən Ermənistanın özü üçün cəlbəedici olduğunu aylardır əsaslandırıdığını vurğulayan Elxan Şahinoğlu bildirib ki, növbəti belə əsaslandırmanı Azərbaycan Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi, səfir Elçin Əmirbəyov Antalya Diplomatiya Forumunda səsləndirib: “Birincisi, Elçin Əmirbəyov deyib ki, iki ölkə ara-

Ermənilərin sülh müqaviləsinə imza atmasına kim qarşı çıxır?

Azərbaycanla sülh danışıqlarında uzun fasilə yaranması nə ilə nəticələnməyə bilər?

sında nəqliyyat əlaqələrinin bərpası bölgədə etimad quruculuğu rolunu oynaya və sülh yaratmaq üçün effektiv alət ola bilər. İkincisi, prezidentin xüsusi tapşırıqları üzrə nümayəndəsi bildirib ki, Zəngəzur dəhlizi Ermənistanın regionda iqtisadi təcridinə son qoya bilər. Üçüncüsü, Elçin Əmirbəyov bir daha xatırladı ki, Zəngəzur dəhlizi Çini Mərkəzi Asiya və Cənubi Qafqaz vasitəsilə birləşdirə bilər. Azərbaycanlı diplomat sonda onu da xatırladı ki, rəsmi Bakı layihənin Ermənistan üçün tam faydasını dərk edəcəyinə ümidlidir. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Zəngəzur dəhlizinin iqtisadi faydalarını anlamamış deyil. Sadəcə, düşünür ki, dəhlizin fəaliyyətinə Ermənistan üçün daha münasib şərtlər daxilində imkan yarada bilər. Rəsmi Bakı İrəvanın nəqliyyat dəhlizinə nəzarət istəyinə razı deyil. Buna baxmayaraq, rəsmi Bakının İrəvana mesajı bundan ibarətdir ki, digər ölkələrin dəhlizdən keçən yüklərini yoxlaya bilər. Əslində, Nikol Paşinyan Rusiyanın təsirindən qurtulmaq istəyirsə, Azərbaycan bu məsələdə ona yardımçı ola bilər. Ancaq bunun üçün ilk növbədə çərçivə sazişi imzalanmalı və dəhliz açılmalıdır. Bu, bölgədə inam atmosferi yaratmaqla bərabər Ermənistanın üçüncü dövlətlər vasitəsilə özünü Azərbaycandan qorumaq qorxusundan qurtara bilər.”

“Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmaması üçün çalışanlar proseslərə dərin məqsədlərlə yanaşırlar”

Hindistanın Akash-SAM silahlarını Ermənistanla satmağa başladığını deyən Prezident yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının müşaviri, Bakı Politoloqlar Klubunun rəhbəri Zaur Məmmədov isə qeyd edib ki, Bakı ilə İrəvan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasına əngəl olanlar Ermənistan adlı dövlətin xəritədə varlığını sual altına salırlar: “Avrasiyanın orta dəhlizini qeyri-sabit vəziyyətdə saxlamaq kommunikasiya xətlərinin vacib nöqtələrindən birində yerləşən

Zaur Məmmədov:

“Bakı ilə İrəvan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasına əngəl olanlar Ermənistan adlı dövlətin xəritədə varlığını sual altına salırlar”

Hindistan üçün həm də geoiqtisadi əhəmiyyət daşıyır. Bununla da, bu dövlət son illər dünya ticarət kommunikasiyasında öz mövqeyini daha da gücləndirməyə hədəfləyən layihələri reallaşdırmaq istəyir və Çinin orta xətt projesinə mane olur. Ermənistanı silahlandırان digər dövlət Fransadır. Paris Okeanında və Afrikada Çinin güclənməsindən narahatdır. Pekin-Ankara-London oxuna həssaslıqla yanaşır. Əslində, bu siyahıda bölgənin qonşuluğunda yerləşən digər qruplar da var. Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmaması üçün çalışanlar proseslərə dərin məqsədlərlə yanaşırlar. Amma addımları ilə Ermənistan adlı dövlətin xəritədə varlığını sual altına salırlar.”

“Ermənistanın məqsədi Ankara ilə üçüncü tərəfin, yəni Bakının maraqları nəzərə alınmadan münasibətlərin qurulmasıdır”

Siyasi şərhçi Asif Nərimanlı isə hesab edir ki, Antalya Diplomatiya Forumunda xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan və Türkiyə ilə əlaqələr üzrə

Asif Nərimanlı:

“Türkiyə Ermənistanla növbəti dəfə izah etdi ki, həm kommunikasiyanın açılması, Zəngəzur dəhlizi layihəsi, həm də sülh sazişi məsələsində Bakının mövqeyi Ankara üçün “yol xəritəsi”dir”

xüsusi nümayəndə Ruben Rubinyanla təmsil olunan Ermənistanın məqsədi Ankara ilə üçüncü tərəfin, yəni Bakının maraqları nəzərə alınmadan münasibətlərin qurulmasıdır: “Forum çərçivəsində Mirzoyan və Rubinyan bütün çıxışlarında bu məqamı xüsusi vurğulayırdı. Ankaranın fikrini dəyişdirməyə ümid etdikləri üçün Antalya Forumuna yüksək səviyyədə qatılırlar. Çünki Ankara mövqeyini dəyişmədiyi müddətdə Ermənistan Azərbaycan-Türkiyə çəmbərindən çıxıb bilməyəcək və bu ölkə üçün ən məqbul perspektiv Bakının gündəliyini qəbul etmək olacaqdır. Siyasi şərhçinin sözlərinə görə, Türkiyə isə ən yüksək səviyyədə Ermənistanla növbəti dəfə izah etdi ki, həm kommunikasiyanın açılması, Zəngəzur dəhlizi layihəsi, həm də sülh sazişi məsələsində Bakının mövqeyi Ankara üçün “yol xəritəsi”dir: “Forumun açılış mərasimində çıxış edən Ərdəğan da bəyan etdi ki, “Ermənistanla normallaşma prosesi Azərbaycanla sıx koordinasiya ilə davam etdiriləcək”.

Vazeh BƏHRAMOĞLU

Hökumət buraxıldı, yeni kabinet bəlli oldu, bəs Vəkillər Kollegiyası?

Prezident seçkilərinin sonucu olaraq Nazirlər Kabineti buraxıldı, yeni tərkibi Prezident təsdiq etdi. Bir sual maraqlı doğurur: Vəkillər Kollegiyası (VK) bəs niyə istefaya göndərilmədi, yaxud özünü buraxmadı? Deyə bilərsiniz ki, axı VK qeyri-dövlət təşkilatıdır, hökumətin tərkibinə daxil deyil! Bəli, "Vəkillər və vəkillik fəaliyyəti haqqında" qanunda elə belə də yazılıb, amma bu məsələnin hüquqi (de-yure) yönüdür, faktiki olaraq (de-fakto) Vəkillər Kollegiyası dövlət büdcəsindən maliyyələşməklə, vəkil-məmur kimi hökumətin məhkəmə "hüquq"larının müdafiəsindədirlər. İnanmırsınız? Faktlara baxın.

Məğrur BƏDƏLSOY

VK-nın vəzifəli şəxsi-intizam komissiyasının üzvü, fərdi vəkil Əlirza Həbilov həm də ittiham-istintaq orqanının - DİN-in əməkdaşı kimi məhkəmələrlə qeyri-prosessual münasibətə girib, vətəndaşların, Qarabağ əlillərinin, qazilərin məhkəmə təminatı hüququna qadağa qoyur. İndiyədək bir məhkəmə də bu vəkilin nə etibarnaməsinin, nə müqaviləsinin, nə də prosessual hüquq qabiliyyətinin olmamasına nəinki qiymət verib, heç bu sənədləri soruşmayıb da! Axı vəkil, həm də nümayəndə birbaşa daxili işlər nazirinin adından məhkəmələrə basqı yapır! Hətta iki il qabaq qanunsuz məhkəmə "fəaliyyətinə" görə, DİN-dəki görevindən alınandan sonra da bu vəkil özbaşına, DİN-dən xəbərsiz 3 ilin vəkili Orxan Babayev DİN-in vəkili və nümayəndəsi kimi işlərə göndərib.

"Azərbaycan" ASC-nin hüquq müdiri, vəkil Şahbaz Qasımovun jurnalist Əvəz Zeynallını şərləyib tutdurmasından da ha-

Vəkillər Kollegiyası qeyri-dövlət qurumudursa, üzvləri dövlət büdcəsindən necə maliyyələşir?

mı bilgilidir. Vəkil dövlət büdcəsindən necə maliyyələşir, özü də hüquq müdiri kimi yüksək post tutmaqla? AMEA-nın hüquq müdiri, keçmiş hakim, indiki vəkil Kamal Əliyev də eləcə. Bu vəkil də dövlət büdcəsindən maliyyələşən, özü də, bildirildiyi kimi, elm adamlarının ehtiyacını ödəməyən büdcədən necə yüksək əmək haqqı alır? AMEA-nın öz işçiləri, qaziləri, əlilləri cüzi əməkhaqqı ilə illərdir kirayələrdə "sürünür", amma dünyanın hakimi, vəkili AMEA-da büdcə hesabına elm adamlarının hüquqlarına qadağa qoyur. Dövlət hesabına vəkilliyə baxın, Kamal Əliyev yataqxana komendantı ilə əllə yazdığı saxta kağız parçasını Səbail məhkəməsində (h. İlkin Rüstəmli) Konstitusiyadan, qanundan, MPM-dən üstün sənəd-sübut kimi keçirdib. (?)

ƏƏSMN tabeliyində DSMF-də 2020-ci ilin fevralında nazirin müvafiq (hələ də nömrəsi açıqlanmır) əmri ilə yaradılan MƏHKƏMƏ FİLİALININ- 39 SAYLI VƏKİL BÜROSUNUN isə analoqu yoxdur. Hansı pensiyaçının, qazinin, əlilin həddi nədir ki, Konstitusiyanın 60, 61-ci maddələri ilə təminat verilən məhkəmə müdafiəsi, hüquqi yardım hüququndan yararlanıb, 38-ci maddə ilə təminat verilən sosial təminat, pensiya hüququnu təmin etsin! Anında prosessual hüquq qabiliyyəti olmayan DSMF-in MƏHKƏMƏ FİLİALININ- 39 SAYLI VƏKİL BÜROSUNUN (Filialın və büronun direktoru, vəkil Abuzər Mütəllibov, direktor müavinləri, vəkillər Roman İsmayilov, Aqşin İbadov, departament müdiri vəkillər Yeganə Məmmədova, Arzu Səfərova, böyük-küçük baş müəxəssis vəkillər Emil İsgəndərli, Rüstəm Şikarlı... toplam bir bölük

vəkil) 39 vəkil-məmurunu məhkəməyə etiraz göndərəcək ki, iddia mümkün sayılmasın, əlil, pensiyaçı hüquqi yardımdan məhrum edilsin. Məhkəmə də öz həmkarının yanında olacaq də! Əlildən ona nə rüşvət-"xeyir" gələr? Baxın, VK, 39 sayılı vəkil bürosu MƏHKƏMƏ FİLİALININ kimi hökumətin, mərkəzi icra hakimiyyətinin tərkibində necə məmur ordusu olaraq fəaliyyətdədir!? Hələ "Çinarpark"-da 1000 kvadrat metrlik sahəni də DSMF fiziki şəxsdən FİLİALA-VƏKİL BÜROSUNA icarəyə götürüb. Niyə özünü buraxmır VK, onun üzvləri?

Cinayət işlərində də VK ayrı-seçkilik edir. Bu sətirlərin yazarına ilyarımdır vəkil ayrılmasına ali dövlət hakimiyyəti orqanları göndəriş-göstəriş versə də, nə Hüquqi yardım mərkəzi, nə də vəkil büroları Konstitusion hüququ təmin edir. Amma Hüquqi yardım mərkəzinin direktor müavinini, xanım Afət Qaziyeva separatçı Ruben Vardanyana canla-başla vəkillik edir. Əcəb də eləyir, Azərbaycan tolerant, hüquq dövlətidir, dilindən, dinindən, milliyətindən, siyasi partiyalara münasibətdən, etnik, sosial mənşəyindən, əqidəsindən asılı olmayaraq hamının müdafiə, hüquqi yardım hüququ təmin olunur(mu?! Bəs niyə VK inhisarçı mövqeyindən (VK üzvü olmayan peşəkar vəkillərin yardımından yararlanmaq qadağandır) yararlanaraq bu hüquqa kobud qadağa qoyur, Qarabağ qaziləri, əlilləri niyə dövlət hərbətinə vəkillə müdafiə olunmur?

Alternativ Vəkillər Kollegiyasına ehtiyac var. Azərbaycan vətəndaşı tam hüquqsuz, müdafiəsiz durumdadır: Ombudsmanı yox, millət vəkili yox, VK üzvü olan vəkili-müdafiəçisi yox!

"Azəriqaz" vətəndaşı necə borca saldı...

Quruma qarşı 5 min manatlıq dələduzluq iddiası

Sumqayıt şəhəri, Corat bağları massivində yaşayan Priyev Səyyah Ənvər oğlu tərəfindən Hurriyyət.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi iddia edir ki, "Azəriqaz" şirkəti ona qarşı haqsızlıq edir:

"Mən, Priyev Səyyah Ənvər oğlu, yazaraq sizdən xahiş edirəm ki, problemimi işıqlandırarsınız. 2017-ci ildə Saray qəsəbəsində həyat yoldaşım Priyeva Xatirə Ramazan qızının adına torpaq sahəsi almışam. Həmin torpaq sahəsində 1 otaq tikib, smart tipli saygac qoydurdum. Uzun müddət həmin evdə yaşamadım. 2021-ci ildə saygaca qaz yükləmək istədim, lakin yüklənmədi. Dərhal Abşeron Rayon Qaz İdarəsinə getdim. Oradan mənə bildirdilər ki, saygac mexaniki saygac ilə əvəz olunub. Mən isə dedim ki, xeyr, olunmayıb. Belə ki, bizim evdə yaşamamağımızdan istifadə edib, mənə aid olan saygacı aparıb başqa ünvana qoyublar. Məsələ ilə bağlı dəfələrlə 102 xidmətinə, qaz idarəsinə və bir çox qurumlara müraciət etmişəm. Lakin qurumlar səssizliklərini qorumaqla işlərinə davam edirlər.

Bir müddət sonra sahə rəisi Emil və nəzarətçi Həsən adlı şəxslər oğluma deyiblər ki, saygacı tapmışıq, amma üzərində 5 min manat borc var. Oğlum onlara öz narazılığını bildirib.

Dekabr ayının 14-də mən "Azəriqaz"a yenidən müraciət etdim. Həmin ayın 25-də mənə bir xanım zəng vurdu, sual verdim ki, 5 min manat borca görə qaz niyə dayandırılmayıb? Xanım mənə dedi ki, ola bilsin, abonent borcunu ödəyə bilməyib, əməkdaşlardan birinə 30-50 manat arası pul verib və bu səbəbdən də qaz kəsilməyib.

Hətta mənim ərizəmdən sonradan həmin saygaca qazın verilməsi dayandırılmayıb. "Azəriqaz" əməkdaşı mənə sual verir ki, bəs bu qazı kim işlədir? Dəfələrlə hər şikayətimdə bildirmişəm ki, saygac başqa ünvandadır, amma nə hikmətdirsə görmək istəmirlər.

"Hürriyyət"

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Şəmkir sakini torpağının zəbt olunduğunu deyir

Bəddi Rəcəbova bu məsələdə Bələdiyyə sədri və məktəb direktorunu ittiham edir

Şəmkir rayonu, Çınarlı qəsəbəsinin sakini Rəcəbova Bəddi Emin Qızı tərəfindən Hurriyyət.az saytının redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi iddia edir ki, oğluna aid olan torpaq sahəsini saxta sənədlərlə satıblar:

"Mən, Rəcəbova Bəddi Emin Qızı, Şəmkir rayonu, Çınarlı qəsəbəsi, Tofiq İsmayilov küçəsində yaşayıram. Sizə bildirmək istəyirəm ki, 1985-ci ildə ailə başçısını itirmişəm. 78 yaşım var. Beş oğul anasıyam. Oğullarımdan hər biri Vətənə olan borcunu yerinə yetirib.

Oğlum Nail Lamiq oğlu 1998-2000-ci illərdə erməni əsirliyində olub. Ağlamaqdan gözümlə və qulağımla zəifləyib.

Belə ki, 1989-cu ildə bizim ailəyə Həzi Aslanov Sovxozundan 12 sot torpaq verilib. 2008-ci ildən oğlum Rəcəbli Zaur Lamiq oğlu ev tikib, ailəsiylə birlikdə orada yaşayır.

Çınarlı Bələdiyyəsinin sədri Arzu Qafarov və Çınarlı məktəbinin direktoru İradə Əliyeva qohumluq əlaqələrindən istifadə edərək, özbaşına, saxta sənədləşmə apararaq, torpağı ələ keçiriblər. Həmin torpaq sahəsi İradə Əliyevanın arxiv arayışı ilə Bakı sakini Həkimə Əliyevə adlı şəxsin adına sənədləşdirilib.

Bu saxta sənədlərlə bağlı mən onları məhkəməyə verməli olduğum halda, oğlum Rəcəbli Zauru məhkəməyə veriblər ki, torpağı zəbt etmişəm, çıx torpaqdan. Mən başa düşürəm ki, 2008-ci ildən oğlum orada ev tikəndə, bundan əvvəlki Bələdiyyə sədri bizə heç bir söz deməyibse, indi torpağı necə "zəbt etmiş" olurduq?!

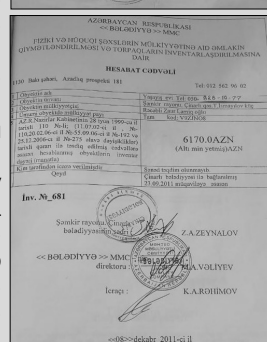
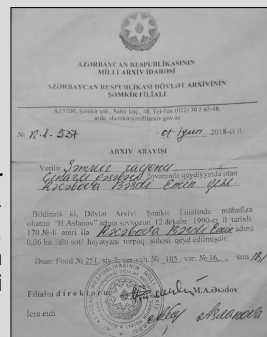
Arzu Qafarov deyir ki, torpaq mənimdir, kimə istəsəm sataram. Onun özünün və ya atasının şəxsi torpağını var?

Onu da qeyd edim ki, İradə Əliyeva 1 arxiv arayışı ilə 3 torpaq satıb. Onun bacısı oğlu Rəşad Şəmkir İcra Hakimiyyətində yüksək vəzifədə işləyir. Bizim şikayətimizə heç bir dövlət orqanı baxmır. Lazım olan araşdırmanı aparmaq üçün heç bir orqan gəlib yerində işə baxmır.

Mən bir ana kimi sizlərdən xahiş edirəm, problemimi işıqlandırıb, səsimi lazımı qurumlara çatdırarsınız".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Gömrük orqanları Azərbaycanda sırası vətəndaşların və xüsusilə də sahibkarların haqlı narazılığı etdiyi qurumlardan biri kimi öz "dəyişməz statusunu" saxlamaqda davam edir. Doğrudur, son illər Dövlət Gömrük Komitəsində Azərbaycanın ən varlı adamlarından birinə çevrilmiş Səfər Mehdiyevin sədr vəzifəsindən çıxarılması başda olmaqla, ciddi kadr dəyişiklikləri həyata keçirilib, müəyyən səviyyədə şəffaflıq yaradılıb və sair. Lakin buna baxmayaraq, gömrüyün bir çox fəaliyyət istiqamətlərində köhnə "adət-ənənələr" qorunub saxlanmaqdadır...

Ancaq uzun illərdən bəri, o cümlədən S.Mehdiyevdən əvvəl, onun öz dövründə və indinin özündə də bunu etmək istəyənlər oxşamırlar.

Yaxşı, əgər bunu bacarmırlarsa, heç olmasa sahibkardan əvvəlcədən hansısa məbləğdə depozit almaq olar. Zəhmətə heç yere qaçan deyil. Onu "boğazlamaq" gömrük və vergi orqanı üçün bir udum su içmək qədər asandır.

Ancaq yenə də, sahibkara inam yoxdursa, depozit alsınlar. Yəni, əgər mal 15 faiz, yaxud 5 faiz gömrük dərəcəsinə düşərsə, həmin depozitdən sahibkarın ödəməli olduğu gömrük rüsumu çıxıla bilər. Yox, əgər 0 faizə düşərsə, depozit sahibkara qaytarılır.

Sədrilər dəyişir, amma "gömrük labirinti" bitmir...

"Gömrük laboratoriyası" sahibkarları necə və niyə incidir?

Həmin "ənənələrdən" biri Mərkəzi Gömrük Ekspertizası İdarəsinin fəaliyyəti ilə bağlıdır. Gömrük orqanı istənilən sahibkarın gətirdiyi malı tərkibinin yoxlanması, ya da malın hansı gömrük rüsum dərəcəsinə düşdüyünü (kodunu) müəyyən etmək üçün bu idarəyə göndərə bilər və göndərir. Bu zaman təbii ki, subyektivliyə yol verilir, hər şey orqan əməkdaşının fikrindən asılıdır. Bununla da sahibkarın "qara günləri" başlayır...

Yeri gəlmişkən, ekspertizaya

görə rüsum az qala iki dəfə artırılaraq, hər mal çeşidinə görə 50 manata çatdırılıb. Yeni, bir konteynerdə 100 çeşiddə malınız varsa, ekspertizaya görə 5 000 manat ödəməlisiniz. Ona görə də sahibkarlar daha öncədən, könüllü olaraq mallarını ekspertizaya verməkdə maraqlı deyilirlər.

Məlumat üçün bildirik ki, Azərbaycanda 2018-ci ildən etibarən 7 pilləli (0%, 0.5%, 1%,

3%, 5%, 10%, 15%) advalor gömrük rüsum dərəcələrindən yeni 3 pilləli (0%, 5%, 15%) gömrük rüsum dərəcəsinə keçid tətbiq edilib. Bununla bağlı rəsmi izahatda deyilir ki, məqsəd rüsum dərəcələrinin strukturunun sadələşdirilməsi, ticarət dövryyəsinin artırılması, əksər mal kodları üzrə idxal gömrük rüsumlarının endirilməsidir və s.

Ancaq realıqda təəssüf ki, tamamilə başqa mənzərə hökm sürür. Belə ki, Mərkəzi Gömrük Ekspertizası İdarəsinə gətirilən mal on günlərlə, hətta bəzən daha çox müddətdə burada saxlanılır. Bu zaman sahibkar həm bu malın yükləndiyi yük maşınının hər gününə görə logistika şirkətinə, sürücüyə yüzlərlə dollar artıq vəsait ödəyir, həm də həmin maşın idarəsinin dayanacağında "yatdığına" görə gündəlik əlavə vəsait ödəyir.

Bəzi hallarda, "əli nisbətən uzun olan" sahibkarlar gətirdikləri malların nümunələrini laboratoriyaya təqdim edərək, yük maşınlarını buradan çıxara, hətta mallarını öz anbarlarına boşalda bilərlər. Lakin bu halda da həmin mallar gömrük orqanı tərəfindən möhürlənir və laboratoriyanın cavabı çıxana qədər onun satışına icazə verilmir. Möhürün qanunsuz şəkildə götürülməsi və malın satılması isə böyük məbləğlərdə cərimə nəzərdə tutur. Yəni, sahibkar malı öz anbarına boşaltsa da, onu sata bilmir.

Qeyd edək ki, söhbət malın ziyanlı, yaxud zişansız olduğunu yoxlamaq üçün aparılan labora-

toriya işindən getmir. İdarə sadəcə, həmin malın yuxarıda qeyd edilən 15 faiz, 5 faiz, yoxsa 0 faiz gömrük rüsumuna cəlb edilməsini yoxlayır. Bu işə ya işin çoxluğundan, ya səhlənkarlıqdan, ya da hansısa digər səbəbdən on günlərlə, bəzən aylarla vaxt aparır. Deməli, sahibkar həm yük maşınının icarəsinə, həm də "dayanacaq pulu"na görə əlavə xərclər çəkir.

Malı hansısa anbara boşaldırsa, orada icarə haqqı ödəyir, malı satışa çıxara bilmədiyi üçün əlavə izafi xərclərə düşür - işçiyə əmək haqqı, mağazaya icarə haqqı və sair ödəyir. Məsələn, onun kredit götürdüyü bank isə öz faizlərini tələb edir, icarəyə verən öz haqqını, işçi öz maaşını istəyir və onları gömrüyün sahibkarın başına açdığı oyunlar maraqlandırır. Bütün bunlar da nəticədə həmin malın maya dəyərini artırır, rəqəbat qabiliyyətini azaldır və ən nəhayət, qiymətini bahalaşdırır ki, bu da sonda sahibkarın və sırayı alıcıların başında, cibində "çatlayır".

Mərkəzi Gömrük Ekspertizası İdarəsi isə "xıdır-xıdır öz işi ilə məşğuldur, heç yere tələsmir. Hansı ki, bu vəziyyətin yaranması üçün asan çıxış yolları var.

Birincisi, idarənin işini sürətləndirmək, süründürməçiliyi, bürokratiyaya son qoymaqdır.

Əvvəlcədən, astagel laboratoriyasının öz işini gördüyü müddətdə sahibkar asanlıqla malını satışa çıxarar və öz xərclərini, maaşları, icarə haqqını və s. ödəyər, əlavə xərclərə düşməz, nəhayət, onun satışa çıxardığı mal da daha ucuz olar.

Ancaq gördüyü kimi, DGK bunların heç birini etmir - nə Mərkəzi Gömrük Ekspertizası İdarəsinin işini sürətləndirmir, nə də sahibkara ekspertizaya müddətində öz malını satmağa imkan yaratmır.

Müqayisə üçün bildirik ki, məsələn, Gürcüstanda sahibkar nəinki ekspertiza xərclərini, ümumilikdə gömrük rüsumunu dərhal yox, malı satandan sonra ödəyə bilər. Yəni, ona müəyyən möhlət verilir. Azərbaycanda isə bütün xərcləri, rüsumları dərhal, yerində ödəyən sahibkar belə süründürməçiliklə üzləşir.

Əlbəttə ki, ekspertiza məsələsi gömrükdəki çoxsaylı problemlərdən yalnız biridir və daha çox texniki məsələdir. Belə problemləri həll etmək üçün sadəcə, öz vətəndaşına, sahibkarına azca da olsa "can yandıran" məmurlara ehtiyac var. Belələri isə görünür ki, yoxdur, xüsusilə də gömrük orqanında.

Cəlal Məmmədov

Mingəçevirdə vəzifəli şəxslərə cinayət işi açıldı

Dövlət büdcəsindən ayrılan pul vəsaitindən 50 min manatın mənimsənilməsi faktı aşkarlanıb

Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi (TƏBİB) tabeliyindəki Mingəçevir Şəhər Mərkəzi Xəstəxanasında mənimsəmə faktı aşkarlanıb, tibb müəssisəsinin vəzifəli şəxsləri barədə cinayət işi başlanılıb.

Məlumatla görə, Mingəçevir Şəhər Prokurorluğunda xəstəxananın vəzifəli şəxsləri barədə araşdırmalara başlanılıb.

Nəticədə tibb müəssisəsinin vəzifəli şəxslərinin 2021-ci ilin yanvar ayından 2023-cü ilin oktyabr ayınadək olan dövr ərzində vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə edərək dövlət büdcəsindən ayrılmış pul vəsaitindən 50.000 manatdan artıq vəsaiti mənimsəməsi faktı aşkarlanıb.

Faktla bağlı Mingəçevir Şəhər Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2 (Mənimsəmə və ya israf etmə - küllü miqdarda törədildikdə) və 308.1-ci (Vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə, yəni vəzifəli şəxsin xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar özü və ya üçüncü şəxslər üçün qanunsuz üstünlük əldə etmək məqsədilə öz qulluq səlahiyyətlərindən qulluq mənafeyinə qəsdən zidd olaraq istifadə etməsi və ya qulluq mənafeyi tələb etdiyi halda istifadə etməməsi fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquqlarına və qanuni mənafələrinə, yaxud cəmiyyətin və ya dövlətin qanunla qorunan mənafələrinə mühüm zərər vurma) maddələri ilə cinayət işi başlanılıb.

Hazırda cinayət işi üzrə istintaq davam etdirilir.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin (ƏƏSMN) və tabeliyindəki qurumların əhaliyə, əlillərə, qazilərə, şəhid ailələrinə Konstitusiyaya zidd vicdansız davranışı, özbaşınalığı son beş-altı ildə pik həddinə çatıb. Pensiya-lar düz hesablanmır, məniməmə yeminə çevrilib, sosial xidmətlərdən reketliklə imtina edilir, mənzillər rüşvətlə satılır, məcburi köçkünlər mənzillə rüşvət hesabına təmin olunur, amma Bakı qaziləri, əlilləri hələ də mənzilsizdir.

2007-ci ildən qüvvəyə minən "Əmək pensiyaları haqqında" qanunun heç bir maddəsi əlil, şəhid, qazi ailələrinə tətbiq olunmur. Məhkəmə təminatı hüququna da ələ kobud qadağa qoyulub ki, nə ali dövlət hakimiyyəti, nə hüquq orqanları son qoya bilər. Necə son qoysun, Prezidentdən, Birinci vitse-prezidentdən, Baş nazirdən, MM rəhbərliyindən, deputatlardan, Baş prokurorluqdan, Ali Məhkəmədən, Konstitusiyaya Məhkəməsiindən... ƏƏSMN rəhbərliyinə göndərilən şikayətlərə cavabı... DSMF-nin Pensiya təminatı departamentinin müdiri Eyvaz İsmayılov imzalayır, ƏƏSMN və tabeliyindəki qurumlar da Konstitusiyanın qüvvədə olmadığını, rüşvət, korruptsiya özbaşınalığının ən yüksək olduğu bildiri-ri!(?) Məgər, Eyvaz İsmayılov ƏƏSM naziri təyin olunub? Nə vaxtdan, bəs bizə niyə deyilməyib?

Olsun, Eyvaz İsmayılov hansı hüquq savadsızlığı ilə bildirir ki, qanunun geriye qüvvəsi vardır. Zəruri bilgiləndirmə: QANUNUN GERİYƏ QÜVVƏSİ YOXDUR. YALNIZ ŞƏXSİN VƏZİYYƏTİNİ YÜNGÜL-LƏŞDİRƏN AKTLARIN QÜVVƏSİ GERİYƏ ŞAMİL EDİLİR(Ölkənin Ana Qanununun - Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 149-cu maddəsinin VII hissəsi). DSMF-nin departament müdiri - nazir görevini icra edən Eyvaz İsmayılov bir ildir bildirir ki, qanun dövlətin adından çıxarılan məhkəmə qərarını ləğv edib! Zəruri bilgiləndirmə: MƏHKƏMƏ QƏRARLARI DÖVLƏTİN ADINDAN ÇIXARILIR VƏ İCRASI MƏCBURIDİR; MƏHKƏMƏ QƏRARLARININ İCRA OLUNMAMASI QANUNLA MÜƏYYƏN EDİLMİŞ MƏSULİY- YƏTƏ SƏBƏB OLUR(Ölkənin Ana Qanununun- Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 129-cu maddəsi). Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 306-cı maddəsinə "yeni nazirin" diqqətinə çatdırmağa ehtiyac varmı? Özü də öyrənə bilər ki, vəzifəli şəxsin məhkəmə qərarının icrasını həyata keçirməməsi neçə il müddətinə demir barmaqlıqlar arxasında cavab verməyə gətirir.

Eyvaz İsmayılov 13.05.2022-ci ildə "Əmək pensiyaları haqqında" qanuna əlavə olunan 37.3.2-1 maddəsinin də qulluq stajına görə pensiya alan qazi, şəhid ailələrinə öləndən sonra (?) tətbiq ediləcəyini bildirib. Sözügedən maddəyə görə, əlilliyə və ailə başçısına itirməyə gö-

ƏƏSMN-in özbaşınalığının ən yüksək qüvvədə olduğunu bildir-mək? Həsən bəyin işlədiyi şöbə-nin müdiri, 3-cü dərəcəli dövlət müşaviri, hörmətli Adil Vəliyevin 26.05.2023 tarixli cavabı isə belədir: "...sorgunuza cavab olaraq bildiririk ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 129-cu maddəsinə əsasən MƏHKƏMƏ QƏRARLARI DÖVLƏTİN ADINDAN ÇIXARILIR VƏ İCRASI MƏCBURIDİR. Məhkəmə qərarı-nın icra olunmaması qanunla müəyyən olunmuş məsuliyyətə səbəb olur.

QANUNİ QÜVVƏYƏ MİNNMİŞ MƏHKƏMƏ AKTLARININ MƏCBURİLİYİ onların bütün DÖVLƏT ORQANLARI VƏ VƏZİFƏLİ ŞƏXS-LƏR tərəfindən qanunla müəyyən edilmiş qaydada hər hansı HAL-DAN ASILI OLMAYARAQ İCRA EDİLMƏSİNİ nəzərdə tutmaqla, eyni zamanda belə aktların QA-

Eyvaz İsmayılov ƏƏSM naziri təyin olunub?

Bəzi qanunsuzluğa nazir Sahil Babayevin adından DSMF-nin Pensiya təminatı departamentinin müdiri imza atır

rə əmək pensiyası alan qazi, şəhid ailələri İŞLƏMƏYƏ DAVAM EDƏRLƏRSƏ, əlilliyə və ya yaşa görə işləməyən KATEQORIYAYA keçəndə pensiyaları MÜRACİƏT-LƏRİ ƏSASINDA yenidən yığılan pensiya kapitalına, siqorta haqqına, iş stajına uyğun yenidən hesabla-nır. Pensiya filialı və Eyvaz İsmayılov isə bu maddəni müraciət edən qazi, şəhid ailələrinə tətbiq etmir ki, işi davam etdirirlər. (?) Qanun ələ işi davam etdirənlərin pensiyaların yenidən hesablanmasını doğru-layır də, işi davam etdirməyənlərin axı pensiya kapitalı olmur! Rüşvət, korruptsiya, pensiya məniməməsi o həddə çatıb ki, bu yekəlikdə ƏƏSMN tabeliyində DSMF, onun qurumları "işləməyən kateqoriya" anlayışını "işə dayandırmaq" kimi anlayırlar. Anlatmaq yerinə düşər ki, birincisi, heç kəs öləncə işi dayandırmır, belə çıxır, öləndən sonra pensiyasına işi davam etdir-məsinə görə əlavə hesablanacaq? İkincisi, bəs adi pensiya alan müə-limlərin, həkimlərin və s. pensiyala-rı 6 ildən bir avtomatik qaydada ne-cə yenidən hesablanır, onlara işi davam etdirmələrinin pensiyalarını yenidən hesablamağa imkan ver-mədiyi bildirilmir? Açıq qərəz, ayrı-seçkilik göz önündə deyilmi?

ƏƏSMN rəhbərliyinin tam hə-yətlə beynəlxalq hüquq doktorları olmasını bir qırağa qoyaq, DSMF-də Konstitusiyaya zidd yaradılan MƏHKƏMƏ FİLIALININ-39 SAYLI VƏKİL BÜROSUNUN da Konstitusi-yadan xəbəri yoxdur? Olduqca rito-rik sualdır, olsaydı, məhkəmələrə rüşvət verib Konstitusiyayı qüvvə-

dən salmazdı ki! Olsaydı, vəkillərin dövlət qulluqçusu olması da olmazdı ki! Hüquq korluğuna, nihilizmə, özbaşınalığa, məmur azğınlığına baxın, onlarla illərdir dövlətin adın-dan çıxarılan, məcburi icra olunma-lı olan qanunların, məhkəmə qərar-larının icrasına sıradan məmur qa-dağa qoyur və bu qadağanı Om-budsman, PA, NK, MM, hüquq or-qanları Konstitusiyaya aktı kimi qəbul edir!(?)

ƏƏSMN-in, tabeliyindəki qu-rumların rüşvəti, korruptsiyanı, öz-başınalığı Konstitusiyadan üstün tutması nə qədər sürəcək? Ritorik sual deyil, cavab tələb edir!

Məğrur BƏDƏLSOY

P.S. Yazı çapa getməmiş MM Aparatının Sosial qanunvericilik şöbəsindən olduğunu deyən Həsən bəy zəng edib, ölkədə ən yüksək hüquqi qüvvəyə malik olan qanunun Konstitusiyaya yox, ƏƏSMN tabeliyindəki sıradan mə-murların məniməmə qərarı oldu-ğunu bildirdi. Bəs, axı Konstitu-siyanın 149-cu maddəsinin VII hissəsi şəxsin vəziyyətini pisləş-dirən qanunun geriye qüvvəsi ol-madığını doğrulayır! MM-in hü-quqçusu bu maddənin əmək mü-nasibətlərində keçərliliyi olmadığını vurğuladı. Bəs 37.3.2-1 maddəsi niyə qəbul olunub? ƏƏSMN-in təklifi ilə qəbul olunan bu maddəni kimə tətbiq etmək "hüququ" da ələ ƏƏSMN-ə məxsusdur, - cavabı verildi.

Bəs məhkəmə qərarlarının məcburi icrası haqqında Konstitusiyanın 129-cu maddəsi? Ca-

vab "ƏƏSMN-in "hüququ" var ki, nəinki 129-cu maddəni, bütün maddələri "cibinə" uyğunlaş-dırsın" (?) oldu.

Bəs dövlətin Konstitusiyanın 12-ci maddəsi ilə təminat verilən ali məqsədi - insan vətəndaş və hüquqlarını qorumaq, layiqli hə-yat səviyyəsini təmin etmək ?

Bəs 71-ci maddə ilə təminat verilən icra, qanunverici, məhkə-mə hakimiyyətinin əsas vəzifəsi - insan və vətəndaş hüquqlarını qorumaq və təmin etmək? MM-in ƏƏSMN-in -mərkəzi icra haki-miyyətinin işinə qarışmaq səla-hiyyətində olmadığı bildirildi.

Bəs korruptsiya, bəs korrup-siyaya qarşı mübarizə, prokurorluq...? Cavab prokurorluğa aid-liyi olmadığı oldu.

Bəs zəngin amacı nədir?

NUNSUZ və ƏSASSIZ olmaları EHTİMALLARINA söykənməklə, İCRA ilə bağlı MƏHDUDİYYƏT-LƏRİN yaradılmasını və MANEƏ-LƏRİN TÖRƏDİLMƏSİNİ QADA-ĞAN EDİR. (Konstitusiyaya Məhkəməsi Plenumunun C.İsmayılov-zadənin şikayəti ilə əlaqədar 13 fevral 2007-ci il tarixli Qərarı)"

ƏƏSMN-in, tabeliyindəki qu-rumların sıradan məmurlarının tapşırığını icra edən MM Aparatı-nın Sosial qanunvericilik şöbəsi-nin sıradan "hüquqçusu"nun (dırmaq işarəsi mütləqdir, nədən belə analoqsuz "hüquq" yalnız Azərbaycanda ola bilər), Konstitusiyayı bir yana qoyaraq, uzun-dur, 158 maddədən ibarətdir, heç olmasa, müdirinin 5 cümlə-lik cavabını da oxuya bilməz?

“Qocalıq, bizə nə qalır? Məhəbbət-mi? Bir vaxt bu məhəbbətlə kimisə isindirirdim, insanların ömrünə səpələnmək istədim. Əvəzində onlar mənə gənclik verdi. İndi onlar bu gəncliyi əlimdən alır, anbaan tükənir. Yaralı quş kimi çırpınıram. Mavi göylərdə qanad çalan gənclik quşunun arxasınca boylanıram... Məgər biz əbədi yaşaya bilmərikmi?”

Allahverdi Eminov

Bu sözləri 1978-ci ildə “Sarı çiçək” povestində yazmışam, nə az - nə çox: 45 il öncə! İndi yaşım səksəndi, bir il də ötübür. Otuz yeddi yaşında insan özünə sual verərmidi? Biz insanlar əbədi yaşaya bilmərikmi?

Sual yalnız məni düşündürməmişdir, ta ən qədim filosofların da yaddaşlarında səslənmişdir. Filosofları “Ölməzlik” deyilən mənəvi - ruhi aləmləri seyr etmək, şeylərin təbiətini və hadisələrin səbəbi haqqında hansısa qənaətə gəlmək beca deyildi. Maraqlı o idi, hər bir hikməti - müfəkkir varlığı - mövcudiyyəti fərdi şəkildə başa düşürdü. Özlərinə məxsus həyat fəlsəfəsi, sosial baxışları vardı. Məsələyə bu cür yanaşsaq peşəkar filosoflara qədər VII-VI əsrlərdə yaşamış Buddha, Kanfutsi, Lao Tszi, Zərdüşt öz məktəblərini yaratdılar, varlıq - həyat barədə mülahizələrini irəli sürdülər. Buddaya görə, həyatda iki şey mövcuddur: Səbəb və nəticə! Nəticə iztirabdır, səbəb isə həyatın sevincilə bağlıdır. İnsan çalışmalıdır iztirabdan qaçsın: doğulmaq da iztirabdır, ölüm də iztirabdır! Lao Tszi qədim Çin fəlsəfəsinin banisi sayılır və iddia edirdi ki, inkişaf qapalı dairə şəklində baş verir, bütün dəyişikliklər nəhayətsiz dərəcədə təkrarlanır: “İnsan doğulanda zərif və zəif, öləndən sonra bərk və möhkəm olur, adamlar alimiyə başlayanda ikiüzlük meydana gəlir”, - yazmışdır.

Konfutsi 72 il yaşamışdır, o diqqəti insanların humanist olmasına yönəltdirmişdir. Onun fikrincə, hökmdarlar insanları qorxutmamalıdır, onları şüurlu şəkildə mənəvi təmizliyə sövq etməlidir. Ürəkdə dinclik olanda insan öz işini həyata keçirməyə qadir olur, insan qəlbi dağlardan və çaylardan təhlükəlidir, - yazmışdır.

Görəsən əbədi yaşamaq ümidi nədən qocalıq illərində yada düşür? Bu ömrə qədər insan göylərlə əlləşir, dənizin dərinliyinə enməkdən çəkinmir, gur axan çayların əksinə

Elmi - publisist esse

Sarı çiçək axtarışında...

(İnsan 200 - 300 il yaşaya bilərmidi?)

üzür. Niyə məhz qocalıqda ölüm haqda xəyallara dalır. Qədim filosoflar da bu hissi yaşamışlar. Roma filosofu Siseron (e.ə.106-43). Ruhun ölməzliyini iddia edən böyük filosof həyatın ruhi tərəfinə üstünlük verirdi. Siseron müdrik dövlət xadimi kimi tarixdə qalmışdır. Həyatın çətinliklərindən qorxmamışdır, ideal vətəndaş olmağa səslənmişdir insanları. Və o, dörd keyfiyyəti əsas saymışdır: həqiqət, ədalət, ruhi əzəmət və mülayimlik.

Siseron “Qocalıq haqqında” fəlsəfi traktatın müəllifidir. Görünür o, yaşının öləziyə çağlarında bu əsəri qələmə almışdır. Qocalığın miskin göründüyü bir məqamlarda dərin-dən köks ötürmüş və dörd səbəbi görmüşdür:

Birincisi qocalıq yaradıcılığa mane olur, fəaliyyəti ləngidir. İkincisi insan bədənini gücdən qalır, səmərəsizləşir. Üçüncüsü qocalıq insanı bütün həzzlərdən məhrum edir. Dördüncüsü qocalıq insanı ölümə yaxınlaşdırır.

Bu günün rakusundan yanaşsaq mübahisə açmağa əl yeri var. Qocalıq insan ehtiraslarını aparır, bədən-dən sovrur. İnsanda qadın gözəlliyindən zövq almaq hissəsinə həsrət qoyur.

Klark qanunu var: insan yaşa dolduqca yaradıcılığı zəifləyir, sö-nür, biliyi, məlumatı artır. Fars şairi Sədi Şirazi deyir ki, yarım əsr təc-rübə, müdriklik toplamaq lazımdır ki, o biri yarım əsrdə yarada biləsən.

Unutmayaq ki, qocalığında ən yaxşı romanlarını yazan yazıçılar az deyil. Amma bir həqiqət odur ki, qocalıq həyatın işıqlı tərəfini qapayır...

Qoca adamlar bədəncə susdalsada ruhən daha güclü olurlar. Belə ki, “Qocaları işdən uzaqlaşdırmaq istəyənlərin, gəmi üzərəkən sükançının heç nə etmədiyini iddia edənlər kimi heç bir əsası yoxdur. Doğrudur, sükançı ne dor ağacına çıxa bilər, ne göyertədən suya atıla bilər, ne yük daşıya bilər, amma sükanı inamla tutacağına şübhə yoxdur”, - filosof yazmışdır.

Qoca insan gözütöx olur, vaxtilə aldığı həzzin təsiri ona kifayət edir, cavanlar bunu bacarmırlar, vəzifəyə keçmək azğınlaşırlar, hərisləşirlər, xalqın var - dövlətini talan edirlər.

Gənc talançılar çox yaşayacaqları ümidilə belə cinayətlərə yol verirlər və... kameralarda ömürlərini çürüdürlər!..

Mən antik filosofların bəzi fikirləri ilə razılaşmıram. Bəlkə də yaşadıqları dövr bu mülahizələri dikte etmişdir, mümkündür. Onların zənnincə (məsələn Senekanın), ehtiraslar insanın özünün ifadəsini dəyişdirir, alnını qırıqlar alır, sifəti qızarıp və s. Ehtiraslar insanın özünü dərk edən azad qüvvəyə çevrilir. Ehtiraslara nəzarət olanda ruh sakitləşir, sevinc mənəbəyinə çevrilir. Hisslər və ehtiraslar insan davranışının təzahürüdür, onun mahiyyətini təşkil edir, xoşbəxtlik gətirir. Ehtiraslardan qaçmağa deyəmsə, insan o vaxt ölümünə daha da yaxınlaşır, ehtirası bədənini tərk edir...

“Sarı çiçək”də qəhrəmanım, genetik İmran Bəxtiyarov və rəssam Zahir Veysəlli müxtəlif xasiyyətli olsalar da həyatsevərdilər, fikirləri çarpazlaşır. Rəssamın atası dənizçi olmuşdur, Kür çayında ömrünü keçirmişdir. Oğlu atasının “iri, sağlam bədənini yapışan zolaqlı köynəyini” xatırlayır: Sanki uzaqdan balıqçı gəmisini görür. Ağ, nazik tüstü səmaya sovrulur. Atasının damağında odlan papirosunu görür. Və peşimanlayır ki, niyə indiyədək atasının şəklini çəkməmişdir. Mənə dəniz dolu uşaqlıq nağıllarını o, bağışlamamışmı? Atamı zolaqlı köynəkdə görəndə elə bildim dənizi əyninə geyinib. Xatırlayır ki, atası təqaüdə çıxanda onun cibində balıqçılıqlarını görmüşdü. Bəzən ovcunda oynadardı, cingildəderdi. Suallar verir özünə: Hanı dənizçi atam? Yoxdur, amma dəniz qalib. Atamın torundan çıxan balıqlar hələ də dənizdə üzür.

Dostu İmrani dünyadan köçən insanların ömrü düşündürür. İmran Bəxtiyarov İnsan ömrünü uzatmaq üzərində çalışır, eksperimentlər aparır. Rəssamın mülahizəsinə görə, belə bir fikir səhvdir: “Gör nə üstündə başını sındırır. İnsanlar ne qədər istəyir yaşasınlar, dünyanı tutub yaşasınlar? Bəs dünya dəyərini itirməzmi? Hər şey cavanlığını qocalığına tapşırıq, sonra təzədən doğulursa, buna kim razı olar? Cavanlıq - qocalıq - cavanlıq və belə - belə təkrar yaşamalar”.

Görəsən, insana əbədi ömür bəxş edən hansısa çiçəkdən hazırlanan dərman mövcuddurmu? Yaxud, onu hazırlamaq mümkündürmü, olacaqmı? Azərbaycanlı professor Bəxtiyarova qismətdirmi? O, “Sarı çiçək” barədə axtarışlar aparır. Təbiblərin fikrincə, İnsan orqanizmindəki çatışmazlıq canlı orqanların mexaniki qurğuları yalnız tədricən əvəz olunmaqla aradan qaldırıla bilər. Belə halda bədənə evvelki vəziyyətindən yalnız beyin qalır. Vaxtilə məşhur alim Con Bernalın fərziyyəsi də təxminən bu ideyanın təqdiriydi. O vaxt nədənsə bu ideyaya əhəmiyyət verilmədi. Con Bernal insanın əsəb sistemini əvəzləyən süni qurğunu təsəvvür edirdi: Əgər insan deyək ki, 200-300 il yaşadı, bəs onun zahiri əlaməti, orqanizmi necə olmalıdır? Axı, forma məzmunu tabedir, məzmun genişlənsə bəs forma necə? Homo sapiens bioloji materialı güman ki, əsaslıdır. Amma tarixən bu təkamül prosesində təsadüfi andır. Düzdür, əcdadımız əvvəlcə bu bioloji materialla inkişaf edibse bu gün o, mövcud deyil. Süni ürək, süni diş, plastilindən qara ciyər, böyük baş və s. Ağıllı olacaq insan. Bizsə nisbətən instiktə az təbəccil göstərəcək, hissiyyatımız daha yüksək olacaq. İnsanın formalaşması gedişində onun baş - beyin qabığının qırıqları xeyli artacaq.

Bu fikirlər alimlərin laboratoriyasında illərlə dolaşdı. İnsanın yaşayacağı tamam özge mühit olacaqdır: “Allah insanı özünəbənzər yaratmışdır, ona bütün canlılardan yüksək qabiliyyət vermişdir. Bu imkanlar məgər ondan ibarətdir ki, təbiətə oxşar və onun qoyduğu qayda ilə davransın. Lakin bundan başqa insan təbiətin qanunlarından kənar hərəkət etməyi bacarmalıdır. Daha doğrusu, özge bir təbiət yaratmalıdır. Yaxud, yaratmaq vəziyyətində olmalıdır: öz ağılı, öz azadlığı ilə başqa istiqamətlər, başqa qaydalar qoymalıdır. Bunlarsız onun haqqında nə deyə bilərik? Bunsuz o, Yer üzünün Allahı olduğunu sübuta yetirə bilməz!” Belə tezislər, mülahizələr dünya genetiklərini, fizioloqlarını, bioloqlarını məşğul etməkdə idi. Belə ki, Bernal, Kolumbiya Universitetinin professoru Henri S.Simme və

başqaları qocalmaya fizioloji proses kimi yanaşırdılar. Nəticədə insan ömrünün uzunluğunda orqanizmin təbii anadangəlmə müqavimət qabiliyyətinin oynadığı rol barədə bir fərziyyə meydana gəlmişdi. Qocalığın ağırlığını hiss edən Henrix S.Simme hər şeyi düz götür - qoy etmişdi: Axı, ABŞ-da ölüm hallarından doxsan faizi əsasən yaş artdıqca xəstəliklərə müqavimət qabiliyyətinin getdikcə daha çox itirilməsindən irəli gəlirdi. Simme müəyyənləşdirmişdir ki, ölüm hallarının minimum sayı on yaşına düşür, bu yaşda 1200 uşaqdan biri ölür. Bu rəqəmlərin məntiqinə diqqət yetirsək, görə bilərik ki, əgər insanın bütün ömrü boyu orqanizmin müqaviməti on yaşlı uşaq orqanizminin müqaviməti səviyyəsində saxlanılsa, alimin hesablamasına görə, insan ömrünün uzunluğu 800 ilə çatı bilər!

Sual yaranır: qocalmağın sirrini nədə axtarmalıyıq? Orqanizmin da-xilindəki “toxumaların bioloji saatı-nın” sürəti anadangəlmə immunitə-

tin yavaş - yavaş itirilməsindən çox asılıdır. Uzunömürlü adam isə bu ümumi müqavimətin tədricən azalmasını saxlayan “tormozlara” malikdir və bu “tormozlar” səmərəli fəaliyyət göstərsə “bioloji saat” bir o qədər ləng taqqıldayır, orqanizm də bir o qədər az işləyib köhnəlir... maraqlıdır, alimlər eksperimentləri üçün hansı heyvanların seçilməsi üzərində düşündülər, o növ heyvanlar ki, təkamül prosesində növünü saxlamaq üçün ilk funksiyasını itirmiş, yaxud, yox olmaq ərəfəsindədir. Mövcud orqanlarda, məsələn, koramalda rudiment halında çiyn qırşağı vardı. İneyin, donuzun pəncəsindəki ikinci və beşinci barmaq, balinanın arxa ətraf sümükləri fəaliyyətini itirmişdir, yox olmaq üzrədir. Nəhayət, ibtidai və ali sinirlərin əlamətlərini birləşdirən heyvan növü məqsəduyğun hesab edildi.

İnsanın neçə yüz il yaşaması ümidinə gəldikdə istər - istəməz xəyalından keçirirsən: “Həyatın dəhşətli dərəcədə şirinliyi şəksizdir. Hətta yaşlı adam dünyasını dəyişəndə “vaxtsız ölüm” deyirik. Ölüm heç zaman vaxtında gəlmir. Ölüm var özünü çox tez yetirir: Qalua, Qauss, Lermontov, Cabbarlı, Zeynalı... Bir məsələ var ki, bəzi ölümlər şüurlu qazanılır, onda necə? Bəs orqanizmin özünün məhvi? Buna ki, kənardan təsir göstərilir. İnsan istədiyi ömrü yaşayır, belə də fəlan bir orqanizm kimi yaşamağa, emosiyalarla ömür sürməyə zəmanət verirmidi? Onun həyata mənəvi münasibəti hansı tarazlıqda qalır. Yaşın ilkin emosiyası, ruhu yenisinə uyğunlaşa bilərmi? Əgər bunlar qovuşmursa yaşamaq faydalıdırmi?

Uzunömürlülüüyü təmin edəndən sonra başqa işlər meydana çıxır. İnsan emosiyaları uzun illər tərəvətini qoruyub saxlayır. Deyək ki, insan, sənətkar iki yüz ildir yaşayır, gənc qadınla doğmalaşa bilərmi? Bəlkə də bu qadına isnişi, bəs o? Aralarındakı bu yaş fərqiindən sonra münasibət alınarmı? Baxmayaraq kişi sifətdən cavan görünür, bəs ətrafı? Deməli, “qoca”, “cavan” sözləri adiləşməyincə... Adi həqiqətə baxaq. Hər ikisinin yaşı eynidir. İstər qadının, istərsə kişinin ilk ailə həyatı təkrarlana-cacaqmı? Bu hiss öz müqəddəsliyini saxlayacaqmı? Axı, “məhəbbət təkrar olunmur”, “ilk məhəbbət unudulmur”.

(Ardı var)

adı Nəzrin, kişinin adı isə Təbriz idi. Özlərini "Bərpa Mərkəzi"ndə işləyən şəxslər kimi təqdim etmişdilər.

Pulu verəndən sonra hər iki şəxsə zəng çatmadı. Polisə məlumat verdim. Məni Nizami rayonu 25-ci bölməsindən dəvət etdilər. Orada Sadiq adlı tədqiqatçı işə baxırdı. Qızı tapıb gətirdi, amma Təbriz haqqında bizə heç bir məlumat vermədi.

Mən polisə müraciət etsəm də, həri ki şəxsin giriş-çığına stop qoyulmamışdı deyə, Təbriz Rusiyaya qaçmışdı.

Sadiq müəllim işi Baş İdarəyə göndərdi. Orada işə Əflatun Səlimov baxdı. Amma heç bir tədbir görülmür. Əflatun müəllimə deyirəm ki, Sadiq müəllim imkan yaratdı, Təbriz ölkədən

Ömürlük pensiya almaq üçün 11 min manat verdi, "it də getdi, ip də"

Rəşid Mahmudov dələduzluğa məruz qaldığını və şikayətinə baxılmadığını iddia edir

olub. O, saytımız vasitəsilə aidiyyəti qurumlardan kömək istəyir:

"Mən, Mahmudov Rəşid Xudayar oğlu, I Qarabağ döyüşlərinin iştirakçısı olaraq sizdən xahiş edirəm ki, problemimi işıqlandırasınız.

Özüm də, yoldaşımda Xocalıda yaralanmışıq. Hal-hazırda II qrup qaziyəm. 2023-cü ildə mənim əlilliyimi (qaziliyimi) kəsildilər. Komissiyadan keçdim, çünki kəsiləcəyimdən xəbərsiz idim.

Həmin ərəfədə bir şəxslə tanış oldum, o da məni aldatdı. Bu şəxsi tanıdığım vaxt artıq əlilliyim kəsilmişdi və o, mənə "11 min manat versən sənənin işini düzəldərəm" dedi. Mənə ömürlük pensiya düzəldəcəyini dedi.

Yoldaşımın və özümün adına bankdan kredit götürüb, dediği pulu ona verdik. Onlar iki nəfərdir: qadının

qaçdı, indi siz qıza imkan yaradırsız ki, qaçsın. Mənə deyir ki, "iş düzgün aparıram".

Biz vətəndaşlar polisdən kömək istəyirik, amma çox təssüf ki, bəzi polisler işlərini layiqincə görmürlər.

Mən heç yerdə işləmirəm, amma 11 min manat kredit ödəməliyəm. Çox xahiş edirəm, kömək edin, araşdırılma düzgün aparılsın. Ola bilər ki, bu qadının arxasında kimlərsə durur, ona görə polis ondan çəkinir. Polis qadına bir kəlmə söz demir, sanki aralarında nəse bir anlaşma var. Xahiş edirəm, mənim məsələmi ictimailəşdirin, saxtakarlar cəzalandırılsın".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Cənub mirvarisinin yol dərdi

Sovet vaxtı cənub mirvarisi kimi adına təriflər deyilən Lənkəran rayonu indi uzun illər təmir üzü görməyən, dağılıb sıradan çıxmış yolları ilə daha çox "məşhurdur". Şəhərdə asfaltı dağılmış küçələr, rayonun qəsəbə və kəndlərinə uzanan çala-çuxurun sayı bilinməyən yollar sadə lənkəranlıların gediş-gəlişləri üçün ağır problem dönsə də, rayonun səlahiyyət sahibləri özlərini hələ ki, görməzliyə vururlar. Məhz bu biganəliyin ucbatından Lənkəranda insanları ən çox narahat edən sosial məsələ dağılıb ömrünü başa verən yollardır.

Hazırda "cənub mirvarisi"ndə راستا-çıxanı dindirsən yol sıradan yalnız giley-güzar edər. Vəziyyət heç cür dinamiki inkişaf edən respublikamızın indiki halına yaraşmır. Məsələn, Kərgəlan rayonunun böyük kəndidir. Özü də zəhmətkeş, halal çörəyini torpaqdan çıxaran sadə adamları hesabına yaxşı tanınıb. Kənd Vətən naminə 44 günlük haqq savaşımızda şəhid verib. Sakinlər buranın illərdir dağılıb keçilməz yo-

lundan dad-aman edirlər. Nə olsun ki... Onların harayını eşidib yola nəzər salan tapılmaz. Odur ki, vacib bir işdən ötürü yola çıxan o dünyanı görüb qaydır. Yaz-yay aylarında toz, balaca yaxış olanda isə palçıq əlindən göz açmaq olmur. Eləcə buranın çala-çuxurları avtomobilləri vaxtsız sıradan çıxardır.

Kənd sakinləri bildirirlər: "Vəziyyət barədə rayon rəhbərlərinə deməkdən

bezikmişik. Artıq onlardan heç nə gözləmirik. Ümidimiz yalnız ölkə rəhbərinədir. O, öz vətəndaşların rahatlığı, firavanlığı naminə çox çalışır. Məhz buna görə də biz onu dövlət rəhbəri kimi çox sevirik. Əminik ki, kərgəlanlıları yol probleminə köməksiz qoymaz".

Zəfər ORUCOĞLU,
Azərbaycan Jurnalistlər
Birliyinin üzvü

Hünər dastanlı igid

Rəşid Lətifovun həyat yolu

İkinci Qarabağ Müharibəsində Vətən, torpaq uğrunda canından keçməklə Azərbaycanın yeni, şanlı tarixinə

əbədi olaraq adını yazdıran qəhrəmanlardan biri də Masallı rayonunun Tatyana kəndində dünyaya göz açan Rəşid Güləhməd oğlu Lətifovdur. Uşaq-likdən qəlbine hakim kəsilən Vətənə məhəbbət

hissi ömrünün iyirminci ilində ona əzəmətli, möhtəşəm şəhidlik zirvəsindən boylandırmaq səadətini nəsb edib.

Beləcə, Masallı elinin təmiz ürəkli, qeyrətli oğlu xalqın qəhrəmanlıq simvoluna dönüb, gələcək nəsillər üçün qərinələr boyunca örnek olacaq bir həyat yaşamaqla, həm də dövlət tərəfindən ölümündən sonra 3-cü dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeninə, «Vətən uğrunda» və digər medallara layiq görülüb. İndi adı dillərdə hünər dastanına döndən Rəşid təkcə öz doğmalarına deyil, bütün Azərbaycana qürurdur, şərəfidir.

Qəlbi Vətən, torpaq sevgisi ilə döyünən Rəşid Lətifov özünü bilən gündən erməni diğalarının cənnət-məkan Qarabağın işğalına qarşı barışmaz mövqe tutub.

2018-ci ilin yanvarında hərbi xidmətə düşməndən qisas almaq məqsədilə yola düşüb. Cəbhə bölgəsində doğma Vətəninə göz bəbəyi kimi qoruyub, təlimlər zamanı cəsurluğu, çevikliyi ona hörmət gətirib. Həmişə də əsgər yoldaşlarına deyib ki, Vətən bizim şərəfimiz, məniyimizdir, onun yolunda lazım gəlsə ölümə getməyə hər an hazır olmalıyıq. Şəhid qanı axmayan torpaqdan Vətən olmaz.

Yağı düşməne qarşı nifrət bəsləyən Rəşad əsgəri borcunu layiqincə yerinə yetirdikdən sonra MAXE kimi hərbi xidmətini Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Şəmkir şəhərində yerləşən "N" sayılı hərbi hissəsində davam etdirib. İkinci Qarabağ Müharibəsi başlananda o, ilk gündən silaha sarılıb, yağı düşmənlə ölüm-dirim savaşına girib. Füzuli rayonunun azadlığı uğrunda göstərdiyi şücaət dillərdə dastana dönüb. Axırıncı döyüş yeri Murvodağ istiqamətində olub. Burada son damla qanına qədər döyüşərək, erməni diğalarını qanda boğmaqla 1 oktyabr 2020-ci ildə şəhidlik zirvəsinə ucalıb.

Zəfər ORUCOĞLU,
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü